İYİ KİTAP

Aylık Okul Öncesi, Çocuk ve Gençlik Kitapları Gazetesi

Aralık 2015
Sayı 79
Ücretsizdir
www.iyikitap.net

ISSN 1308-8866 79

Kitap fuarından kitabın geleceğine

Lane Smith'in verdiği mesaj İstanbul Kitap Fuarı'nda gözlemlediğimizden farklı değil. Çocuklar kitaba ulaşabildiği sürece, bu faresi bile olmayan eski moda nesneyle bağ kurmakta zorlanmıyor.

Bir İstanbul Kitap Fuarı'nı daha geride bıraktık. İçinde bulunduğumuz siyasal atmosferin ağırlığına ve yayıncılık sektörüne doğrudan yansımaları olan ekonomik durgunluğa rağmen Fuar bu yıl da kalabalık, renkli ve coşkulu geçti.

Çocuklar sayesinde! Öyle ya, Fuar'a akın eden en büyük kalabalık onlara aitti, en renkli görüntüleri, en coşkulu tepkileri onlar verdi. Çoğu sınıf sınıf, okul okul servislerle Fuar'a taşınırken, ailesi ya da yakınıyla gelenler de hiç az değildi.

Özellikle çocuk ve gençlik yayıncılığı yapan yayınevlerinin stantları etrafında kümelenen, heyecanla itişerek sergideki kitapları karıştıran, beğendiğini almak için harçlığını son kuruşuna dek feda eden, sevdiği yazarın imza kuyruğunda boyundan büyük bir sabırla bekleyen miniklere şahit olan anne-babalar, öğretmenler, yayıncılar ne düşündüler acaba?

Başka zamanlarda kolayından ifade ettikleri gibi çocukların yeterince okumadığını, kitap sevmediğini, yazılı medyalara ilgi göstermediğini mi? Bilgisayar, cep telefonu ve oyun konsolları dururken kitaba dönüp bakmadıklarını mı?

Hiç sanmam! En azından Fuar'daki görüntüler basbayağı aksini yansıtıyordu. Evet, çocuklar özendirildiği, ulaşabildiği ve seçebildiği zaman pekâlâ kitapla buluşabiliyor.

Ama Fuar'ın coşkulu atmosferine kapılıp ülkenin kültürel geleceğine dair genel sonuçlar çıkarmak, genç kuşakların okuma alışkanlıklarıyla ilgili kestirmeden pembe tablolar çizmek bizi başka vahim yanlışlara götürür.

Birincisi, kitap fuarları yılda sayılı kere ve ülkemizin sadece belli başlı kentlerinde düzenleniyor. Üstelik orada gördüğümüz kalabalıklar, bırakalım kitap fuarı, yazar etkinliği gibi ortamlarda bulunmak, hayatı boyunca hiç kütüphaneye ya da kitapevine adım atmamış çocuk sayısıyla karşılaştırıldığında aslında sadece küçük bir azınlığı temsil ediyor.

İkincisi, kitap sevgisinin aileden ve milli eğitimden geldiği, kuşaktan kuşağa aktarıldığı bir toplumda yaşamıyoruz ne yazık ki. Kısacası gerçekle yüzleşmek ve kitapla tanışıklığı ders ya da daha kötüsü din kitabının ötesine geçmeyen çocukların çokluğunu görmek, sonra da bu çocukların büyük bir bölümünün zamanlarının daha da büyük bir bölümünü "ekran başında" harcadıklarını kabul etmek gerekir.

İyi Kitap'ta bu ay…

"Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya"

4 Kasım'da yitirdiğimiz Gülten Akın'ın "İlkyaz" şiiri bu dizelerle başlar. Yaşamın hoyratlığına teslim olmuş giderken vakit ayıramıyoruz ince şeylere gerçekten de. Barış gibi, kardeşlik gibi, sevgi gibi…

Kasım, İstanbul Kitap Fuarı ile özdeşleşmiş bir ay. Bu yıl 34. kez kapılarını açan Fuar, büyük kalabalıklarla kitabı buluşturan bir geçit oldu yine. Biz ise gerek okurlarımızla gerek yazarlarımızla buluştuk Fuar salonlarında. İyi Kitap'ı sevenlerle; İyi Kitap'la kitabı izleyenlerle kavuştuk bir kere daha.

2015'in son ayı için elinizden düşürmeyeceğinizi umduğumuz bir gazete hazırladık size. Âşık Veysel'den Tarık Dursun K.'ya, Kierkegaard'dan Edgar Allan Poe'ya, hayallerden masallara, yaşamdan çizgilere; dolu dopdolu bir sayı…

Barış özlemimizi 2016'ya taşıyarak, pek çok kitapta buluşmak üzere!

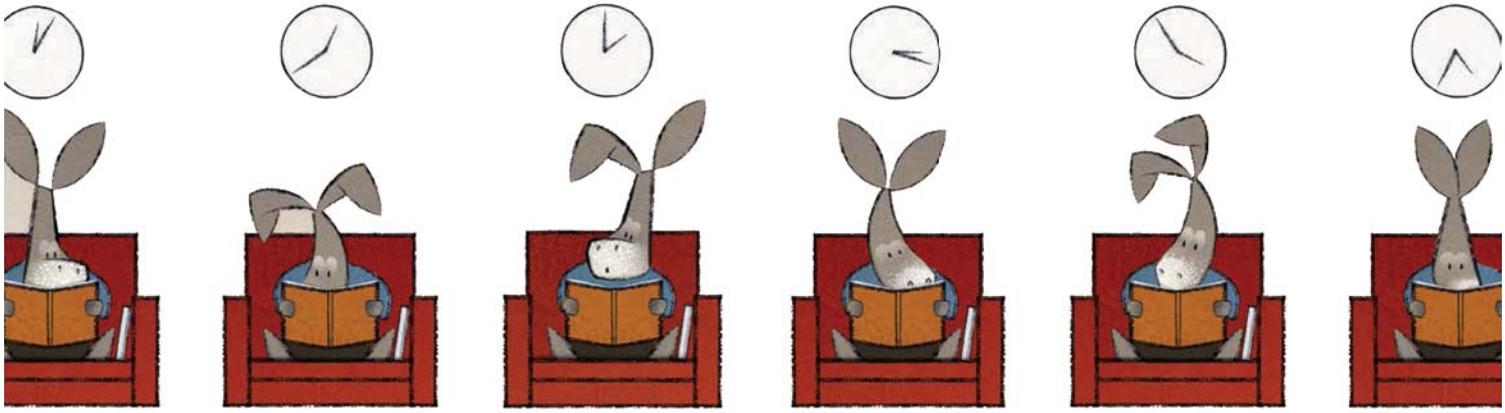

Elbette bunun irdelenmeye değer bir dizi ekonomik, sosyal, siyasal neden ve sonucu da bulunuyor. Ama burada hiçbirine değinmeyeceğiz. Çünkü yazımızın kapsamı ancak yaramıza parmak basmaya ve ona bir nebzecik merhem olan "kitap gibi bir kitap"a dikkat çekmeye yetiyor.

EŞEK GİBİ EŞEK

New York'lu tanınmış illüstratör Lane Smith'in yazıp çizdiği, Tuğçe Akyüz'ün Türkçeleştirdiği, Uçanbalık tarafından yayımlanan *Bu bir kitap*'tan bahsediyoruz.

Daha başlığında özüne dikkat çeken *Bu bir kitap*'ın da her kitap gibi kahramanları var kuşkusuz. İlk sayfada kitap okuyan bir maymun ile küçük bir eşekle karşılaşıyoruz. Hem de başöğretmen anlayışıyla söyleyeceksek, eşek gibi bir eşekle. Bunu kitap kurdu maymunun Robert Louis Stevenson'un ünlü çocuk klasiği *Define Adası*'nı okurken küçük eşeğimizin dizüstü bilgisayarıyla oynamasından anlıyoruz. Bir de arkadaşının elindeki kitaba ilişkin sorduğu saf sorulardan: "Üzerine nasıl tıklıyorsun?", "Onunla blog yazabiliyor musun?", "Faren nerde?" Kitabın faresi yok ama kitabın üçüncü kahramanı fare bu soruyla birlikte nihayet ortaya çıkıp maymunun şapkasının altından beliriveriyor. İşte, okurun yüzüne kocaman bir gülümsemenin yayılması en geç bu ana denk geliyor.

Bu gülümsemenin dudaklarımızdan bütün okuma serüveni boyunca silinmemesinde kahve, yeşil ve mavi tonlarda tutulan etkili illüstrasyonların yanı sıra sade ama mizahi yönü güçlü dilin payı büyük. Lane Smith tam sayfayı kaplayan renkli çizimlere eşlik eden sözcüklerde tutumlu davranarak, kitabın yeniden keşfini konu eden bir nevi fabl yaratıyor. Basılı kitap ile yeni medyalar arasındaki çelişkiyi işlerken de ilkine giderek yabancılaşan teknoloji dâhisi genç kuşağı ince inceye tiye alıyor. Kısacası, bizi bekleyen yakın geleceğe göndermelerle dolu hikâyede sevimli eşek tiplemesiyle kimin kastedildiği hiç de sır değil.

KİTAP GİBİ KİTAP

İyi ki yazar eşeğin karşısına ona kitabın sandığı gibi internete girmediğini, tweet atmadığını ya da şarj edilmediğini anlatan ve bıkıp usanmadan "Bu bir kitap" diye tekrarlayan akıllı uslu maymunu çıkarıyor. Ama bir noktadan sonra onun bile sabrı tükeniyor. Gözlerini devirip başını havaya kaldırmasından, ardından da kitabı kendin bak gibisinden eşeğe uzatmasından (kısacası illüstrasyonlardan) çok canlı izleyebiliyoruz bunu.

Uzatış o uzatış. Çünkü ilk işi "Define Adası"nın harf kalabalığını "KPTN: rrr! Tmm? Hehe!" şeklinde güncel internet diline uyarlamak olan küçük eşek, kitabı bir daha elden bırakmıyor. Bu da Lane Smith'in okuruna verdiği mesajın bizim İstanbul Kitap Fuarı'ndan hareketle bir kez daha gözlemlediğimiz gerçekten çok da farklı olmadığını ortaya koyuyor. Çocuklar tıpkı sıpalar gibi kitaba ulaşabildiği sürece ve oranda, bu faresi bile olmayan eski moda, dikdörtgen nesneyle bağ kurmakta zorlanmıyor. Hatta tüm o cep telefonlarına, tabletlere ve bilumum teknolojik aletlerine rağmen ve bunlarla uyum içinde sürekli yeni kuşaktan yakınan ama aslında kendileri pek az okuyan anne babalarını, öğretmenlerini gölgede bırakan kitap kurtlarına dönüşebiliyorlar.

AŞKINI İLAN ET

Kitapta eşek ve maymunun konuşmalarının iki farklı renkle ayrıştırılması okumayı yeni öğrenen küçük okurların bile hikâyeyi kolayca takip edebilmesini sağlıyor. Aynı şekilde olabildiğine kısa tutulan cümleler de bu resimli kitabın küçük okurlar gözetilerek kurgulandığını açık ediyor.

Buna karşın *Bu bir kitap*'ta sadece çocuklara hitap eden bir kitap olarak görmek yazık olur. Zira okuyan maymunlu kapağın altında, muhatabı başlı başına kitap olan bir aşk ilanı saklanıyor. Bu niteliğiyle de bu küçük ve sevimli eser gerek kendimizi mutlu etmek, gerek her yaştan kitap tutkunu dostlarımızı şımartmak, gerekse de dijital dünyada kaybolmuş görünen arkadaşlarımızı şöyle bir dürtmek için şahane bir hediye kitap olmaya aday.

Suzan GERİDÖNMEZ

Bu bir kitap
Yazan ve Resimleyen: Lane Smith
Türkçeleştiren: Tuğçe Akyüz
Uçanbalık Yayınları, 32 sayfa

İYİ KİTAP Aylık Yaygın Süreli Yayın / 13.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866
İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safter Korkmaz / **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Nayime Korkmaz
Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy/Ankara 0(312) 284 18 14
İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak/İzmir / **Tel:** 0(232) 463 46 38 www.iyikitap.net - **e-posta:** iyikitap@tudem.com

Gökten üç barış düştü

Simlâ SUNAY

2015 yılında edebiyatta bir dönem kapandı. Çınarlar yitti. Yaşar Kemal'in acısıyla baharı bitirdik, Tarık Dursun K.'yı Ağustos'ta sonsuzluğa uğurladık. Dile ve edebiyata katkıları yaza yaza anlatılmaz ama yıl bitmeden genç okurlar için derlenen *Elde Var Hikâye* kitabı vesilesiyle Tarık Dursun üstadı çocuk ve gençlik edebiyatı da unutmasın istedik.

İlkin masallarıyla tanıştım. Kimini derlemiş kimini kendi yazmıştı. *Güzel Uykular Alara* adlı, her güne bir masal içeren kitabın başında *Masal Masal Matitas* adlı makalesini ölümünün ardından tekrar okudum. Şöyle diyordu:

"Akıl ve mantık yönünden düşünme disiplinine erişme öncesinde, insanlar duygu ve düş disiplini içinde uzun çağlar geçirmişlerdir. Masal ve mythe bize işte bu çağlardan kalan artıklardır. Bu bakımdan benzetmek gerekirse; bunlar, insanlığın çocukluk çağının yadigârlarıdır."

Masallarla aram hiç iyi olmadı. Hem çocukken hem şimdilerde. Irkçı ve cinsiyetçi öğeler barındırdıkları için hep uzak durdum ya da eleştirel yaklaştım. Ne ki Tarık Dursun bu makalesinde benim masallar hakkındaki fikirlerimi yumuşattı. Sözlü edebi türün zihnimde bir yere oturmasını sağladı. Masalları anladım. Bunun zamanı da gelmişti, çocuk edebiyatında on yıldır okuyor, yazıyordum. Bugün yine masalları eleştirebilirim. Ama var olma biçimleri, zaman içindeki konumları gereği onlar için değerli, kapalı bir kutum var artık, Tarık Dursun'a borçlu olduğum.

Üstadın masal anlatıcılarının hep kadın olduğuna özellikle işaret düşmesi beni çok etkiledi. Masallardaki korkuyu bu nedenle anlamak kolay. Kadın hem evde hem köyde hem de ülkesinde iktidarın altında ezilmekteydi. Kadınlar için masallar, velhasıl edebiyat dışında haykıracak bir alan yoktu. Amerika kıtasında köleliğe karşıt ilk romanları kadınlar yazmadı mı? Halide Edip'in 1919 Sultan Ahmet konuşmasını hatırlayalım. Ursula K. Le Guin'in cinsiyeti yıkan romanı Karanlığın Sol Eli'ni ya da...

Masalların sonunda şöyle denir: "*Gökten üç elma düştü, biri dinleyene, biri masalı anlatana, biri de orada olmayan olası dinleyene.*"

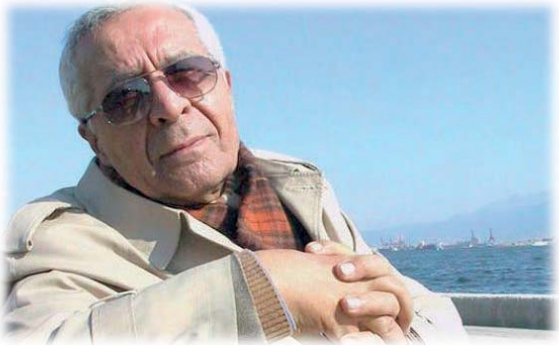

Tarık Dursun, bu elmayı Âdem ile Havva meseline bağlar. Havva'nın istediği söylenen elma neyin imgesiydi gerçekten?

1950 kuşağının usta öykücülerinden Tarık Dursun K., Vüs'at O. Bener çizgisinde, gerçeği sanki karpuzu kesip dilimlercesine çekip almış da öyle aktarmış kitaplara. Diyaloglar kahvehanelerden, otobüslerden, dükkânlardan kaydedilmişçesine pür. Edebiyat tarihinde ender olarak, İzmir şehrini de güzel temsil ediyor hikâyeleri. Ama sanırım en önemlisi hazine değerindeki dili, zengin sözcükleri. *Vardola, glase, pianta, şammali, çilkim* gibi sözcükleri, editör, dipnot sözlükle genç okura kazandırmış. Kısa öykülerde yitip giden zanaatlar, esnafın gündelik hali, geçim derdi, yoksunluk, aile sıkıntıları, akraba ilişkileri keskin hatlı ayrıntılarla bezeli ve öyle özenli ki. Fazla tek bir tarif yok. Okura güvenen bir yazar.

"Usta ağzını keskince çarpıtıp yine güldü, bir bulutluluk ardından gözledi oğlanı." İfadesindeki *bulutluluk* kelimesine yaklaşalım. Bir sürü anlam yakalayabiliriz. Bulutluluk bir zaman belirtebilir burada. Bir duygu belirtebilir. Bir atmosfer yaratabilir. Bunu sahnede karşılıklı yer alan iki kişi için de ayrı ayrı sağlayabilir. Böyle bir dil kaldı mı artık? Kalmadığı için eskidi mi bu dil peki? Hayır. Sanırım *Köprü Kitaplar* dizisi bu on dokuzuncu eseriyle asıl hedefine ulaşıyor.

Usta yazar, öykülerinde, bizi bir fotoğraf stüdyosuna götürüp pencereden içeri baktırıyor. İsli camın ardında neler neler görüyoruz. Sinema tutkusundan bu, biliyoruz. Daha çok "an"lar. Ânın fotoğrafını çekiyor sözcüklerle. Karakterlerin bakışları çok belirgin tarif ediliyor söz gelimi. Bayram yerindeki çocuklar, evden kaçan genç âşıklar, kocasının dükkânında ezilmiş yardımcı kadınlar, ölümü öğreten nineler, masal anlatan babaanneler... Hemen hemen hepsi de geçmişin izini sessiz bir ortaklıkla gözlemleyen çocuk kahramanlar… Belgesi olmayan bir tarih, bir coğrafya kitabı, bir sokak tablosu gibi, telkâri inceliğinde metinler.

Tarık Dursun, üretkenliğiyle dilimizde bir Ağrı dağıdır. '50 kuşağında eksik olduğunu söyleyebileceğimiz, ikinci cinse/kadına karşı duyarlı bakışı da cabası. Cümlelerinde için için savaşa karşıt duruşunu sezdiğimiz yazarın diğer öykülerini de okuyunca daha iyi kavrıyorum. Tarık Dursun edebiyatı ortaya koyuyor ki kadın, Havva tek bir elma istemiş olamaz. Havva'nın düşü barış dolu bir yeryüzü olabilir. Bir ağacı paylaşmak gibi. Ve masallar şöyle demelidir şu kanlı günlerde, *gökten üç barış düştü, herkese, herkese, herkese.*

Elde Var Hikâye
Tarık Dursun K.
Günışığı Kitaplığı, 92 sayfa

Büyüklerin anlaşmazlıkları, küçüklerin öğrettikleri...

Cem KARA

Silvia Vignale'nin dinamik ve deneysel resimlemeleri okura sevinç aşılıyor. Manuela Monari'nin hoşgörü üzerine kaleme aldığı metni ise zengin tanımlamaları ile belleğimizde yer ediniyor

Büyükler arasında farklılıklar üstüne süregelen anlamsız anlaşmazlıklar bitmek bilmez. Küçükler dünyasında ise tam da olması gerektiği gibi bu durumun pek de bir karşılığı olmaz. Önyargılarla doldurulmamış dağarcıklarındaki en etkili düşünce, her şeyden önce karşısındakini tanımaktır. Arkasından beklentisiz hisler ile kendi dünyalarına umarsızca bir davet gelir sadece.

Çoğu çocuk kitabı yazarı, iyinin kazandığı her hikâyenin sonunda önemli bir değere işaret eder. Hikâyedeki plan, bir öz düşünce ile bunun üzerine kurulur. Manuela Monari de *Sarı Papağanlar Mavi Papağanlar* hikâyesinde hoşgörülü olmanın önemini yine küçük karakterlerinin verdiği bir ders ile okuyucularına anlatmakta.

Sadece sarı ve mavi renkleri ile birbirinden ayrılan papağanlar, çok uzun zamandır birbirlerine üstünlüklerini ispat çabası içine girmişlerdir. Çevredeki onca güzel renk birlikteliğine rağmen bu inatlaşma almış başını gitmiştir. Ancak bir an olur ki her şey değişir. Yumurtasından yeni çıkmış Gökmavi adındaki yavru papağan dengesini kaybedip ağaçtan aşağıya düşer. Bu kazayı tek fark eden Altınperçem isimli sarı papağan da hiç düşünmeden yardımına koşar. Sarı papağanın yardımı ile beslenip güçlenen mavi papağanın uçmayı öğrenip yaşama tutunması büyüklerin anlamsız inatlaşmalarına anlamlı bir gönderme olacaktır. Hikâyenin devamında, sarı ve maviden dünyaya gelen yeşil renkli yavrular da tüm papağanlara yaptıkları yanlışı gösterecektir.

Ülkemizde birkaç farklı hikâye kitabını okuma fırsatı bulduğumuz Manuela Monari'nin *Sarı Papağanlar Mavi Papağanlar* hikâyesi, Nesin Yayınevinin Çocuk Cenneti Kitaplığı serisinden Ekim 2015'de çıkmış. Yazarlığı yanısıra İtalya'da ilkokul öğretmenliği de yapan Monari üretken ve ödüllü bir yaratıcı kimlik. Bu hikâyesinde de manzara ve olaylara ait detaylı, kitabın görsel içeriği kadar da zengin anlatımları dikkatimizi çekiyor.

Kitabın resimlemelerini ise Silvia Vignale gerçekleştirmiş. Vignale, çocuk kitapları alanında prestijli bir etkinlik olan Bologna Kitap Fuarı'nda "Yılın İllüstratörü-UNICEF Ödülü"ne layık görülmüş bir sanatçı. *Sarı Papağanlar Mavi Papağanlar* kitabı için yaptığı resimlemelerine gerek teknik gerekse figür yorumu açısından baktığımızda en özgün denemelerinden birini gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Çalışmasındaki en kuvvetli yön, hikâye içinde anlatılan ortamın ve anın benliklerdeki gerçekliğini, izleyiciye hissettirebilmesidir. Etkili renk kullanımı ve özellikle kimi yapraklarda gazete kupürlerinden oluşturduğu kolajları ile bizlere adeta papağan cıvıltılarını ve anın dinamizmini yaşatmaktadır. Hatta her bir yaprak içinde farklı dil ve alfabelerde kullanılan bu kupürler faklı ses ve konuşmaların bizlere iletilen ifadeleri şeklindedir. Renkli kartonlar üzerine gerçekleştirdiği yer yer geniş arka plan boyamaları, özellikle ağaç gövdelerindeki yer yer boş bırakmalar ve yaprakların çizgi şeklindeki grafik anlatımları resimlemelerin tekniğe dönük genel karakterini oluşturmaktadır. Renkli karton dokusunun boyamalarla ortaya çıkması, kimi yerlerde figürleri ortaya çıkaran kurşun kalem konturlar görüntüleri zenginleştiren diğer unsurlardır. Bununla birlikte hikâyenin ağaçlar çevresinde geçmesinin, resimlemeleri tekrar eden anlatımlar şeklinde gösterdiği düşünülebilir. Ancak Vignale sayfa kompozisyonlarında yakından, uzaktan veya alttan yukarıya doğru değişen bakış açıları ile genel çerçeveden uzaklaşmayarak ritmi sıkıcı olmayan bir noktaya taşımayı başarmıştır.

Silvia Vignale'nin dinamik ve deneysel resimlemeleri okura sevinç aşılıyor. Manuela Monari'nin hoşgörü üzerine kaleme aldığı metni ise zengin tanımlamaları ile belleğimizde yer ediniyor. Okul öncesi veya okumaya henüz başlamış çocuklar için *Sarı Papağanlar Mavi Papağanlar* sadece bu özellikleriyle bile tercih edilecek bir kitap.

Sarı Papağanlar Mavi Papağanlar
Manuela Monari
Resimleyen: Silvia Vignale
Türkçeleştiren: Burcu Yılmaz
Nesin Yayıncılık
Çocuk Cenneti Kitaplığı, 24 sayfa

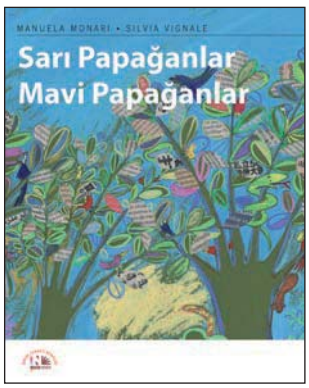

On beş öykü, on beşi de türlü türlü

Olcay Mağden ÜNAL

“Keşke doğal gaz gelmeseydi amca.” Sobacı durdu, bana döndü. Gülümsüyor gibiydi. “Keşke çocuk, keşke gelmeseydi...”

Türk çocuk ve gençlik edebiyatının üretken ve hatırı sayılır kalemlerinden; öykü, masal ve romanlarıyla tanıdığımız; *Sisin Sakladıkları, Çöp Plaza, Buz Bebekler* ve daha birçok kitabın yazarı Miyase Sertbarut'un *Saat Canavarı* adlı eseri, anlatıcıları çocuklar olan on beş kısa öyküden oluşuyor. Çocukların kimisi aksi ve ihtiyar bir komşuyla uğraşıyor kimisi tatlı bir köpeği koruma telaşına düşüyor kimisiyse bir ananas sayesinde eski dostlarına kavuşuyor. Bütün öyküler süzüldüğündeyse okurun eleğinde çocukların o her çeşit şerden uzak samimi merakları kalıyor. O elek ki böylece pahası, içtenliği olan saf bir parıltıyla ışıldıyor.

Sertbarut'un diğer kitaplarından da aşina olduğumuz alışılmışın dışında maceralarla dolu zengin hayal gücü yine devreye girip bu on beş öykünün on beşinde de okuru çeşit çeşit atmosfere sokuyor. “Çukura Düşen Kurbağa” ile uzak bir köye; “Sobacı” ile yanında Ankara'nın soğuğuna götürüyor. “Şans, Talih, Kader, Kısmet...” öyküsünde içinde oturan herkesin koca bir aile sayıldığı o eski mahallelerden birine doğru yol alırken “İkizler Şenlikte” ile soluğu, türlü rengin birleşip raks ettiği bir şenlikte alıyoruz.

Mizahın da kendini aratmadığı, bazen bir parça hüzünle harmanlanan eğlenceli satırlarda çocukların karşılaştıkları sorunlara getirdikleri akılcı ama yanı zamanda duygusal yönü de ağır basan çözümlere tanıklık etmek mümkün. Bununla birlikte bir zamanlar çocuk olan yetişkinlerin mantıklı olma gayreti içinde aynı hissî emele ulaşma hususunda zorluk çektikleri fark ediliyor. Yani aslında yazar günümüzde farklı konularda içine düştüğümüz sorunları, bize yine bizim aracılığımız ve çocukların yardımıyla anlatıyor.

Okurunu başlamakla bitirmek arasında sürükleyici bir maceraya çıkaran kitabın sayfalarının arasında Selma'yla taşkınlığı adına yansımış huysuz bir komşudan kiraz kaçıracak; çilek reçelinin bazen sıradan bir reçelden daha fazlası olduğunu görecek ve bir köpekten daha iyi olanın iki köpek olduğunu keşfedeceksiniz. Üstelik bunu yaparken öyküler size tepeden bakmak yerine kelimeleriyle sizi sarmalayacak ve kısa olsalar dahi her biri karşınıza eksiksiz bir dünya çıkarıp hayalinize dolacak. Böylece her hikâyede yeni kahramanlar edinip onların hislerine kulak verecek, birbirini kovalarcasına sıralanan sözcüklerin arasında tek nefeslik bir koşuya çıkacaksınız.

Yazdığı farklı türdeki ve farklı yaş gruplarına hitap eden, gerek kahramanları gerek ele aldığı konular açısından edebiyatımızda kendine zemini sağlam ve bir o kadar da benzersiz bir yer edinen Miyase Sertbarut'un kaleminden çıkan on beş çocuğun öyküsüne Mavisu Demirağ'ın rengârenk ve sıcacık çizimleri eşlik ediyor. *Saat Canavarı,* çocukları kendilerini yabancı hissetmeyecekleri bir ortamda gezintiye çıkarırken aynı zamanda onlara hem okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandıracak hem de bu sevgiyi pekiştirecek cinsten bir eser. Ne de olsa merak hiçbirimizin kaybetmek istemediği, çocukluğunu özleyen yetişkinlerin dahi yitirmemek için gayret sarf ettiği en değerli hazinelerimizden biri. Neyse ki bunun farkında olan, çocukluğunu henüz kaybetmemiş yazarlarımız var.

Saat Canavarı
Miyase Sertbarut
Resimleyen: Mavisu Demirağ
Tudem Yayınları, 128 sayfa

Masal mı? Gerçek mi?

Arzu Haksun GÜVENİLİR

Tanburi Cemil'in müzik aşkı bir oyun gibiymiş adeta... Evin kilerine saklanır, çeşitli parçaları bir araya getirerek enstrümanlar yapar ve uzun süre bu yaptığı enstrümanlarla oynarmış.

Çocuklar, uykuya dalmadan önce çeşitli yöntemleri tercih eder. Birinin ninni söylemesine ya da en klasiği, masal dinlemeye bayılırlar… Ancak her zaman bir masal uydurup anlatmak ebeveynlerin kâbusu olabilmektedir. Çocuk okul çağına geldiğinde ana-babayı bir rahatlama alır. Artık "çocuk", kitabını kendisi okumalıdır! Oysa çocuklar okul çağına gelip okuma yazma öğrense dahi, kendilerine kitap okunsun isterler… Aslında çalışan ebeveyn için bu, çocuğuyla çok güzel bir iletişim ve paylaşım yöntemidir.

İşte bu noktada, hem çocuklar keyif alsın hem de büyükler ilgilensin diye Pan Yayınları Biyografik Öyküler Dizisi'nden çıkan masal kitaplarını öneriyorum. Yani içinden müzik geçen üç harika masal kitabını; "Cemal Reşit Rey Kuğu Kuşunun Şarkısı", "Âşık Veysel Uzun İnce Bir Yol", "Tanburi Cemil Bey Cemil'in Gizli Konserleri"… Saadet Ceylan'ın resimlediği ve büyük punto yazılarla hazırlandığı için okunması rahat olan kitaplar; hem büyüklerin merak edip okumak isteyeceği hem de çocukların -gerçekte var olan bu masal kahramanlarının hikâyelerinden- zevk alacağı cinsten…

Cemal Reşit Rey ve Âşık Veysel hikâyelerinin yazarı Aysel Gürmen, ödüllü bir çocuk öykü yazarı. Âşık Veysel'in hikâyesini yazarken, "Türküz Türkü Çağırırız" ve "Dostlar Beni Hatırlasın" adlı kitaplardan esinlenmiş. Cemal Reşit Rey'in hikâyesinde ise; "Cemal Reşit Rey; Müzikten İbaret Bir Dünyada Gezintiler" ve "100. Doğum yılında Cemal Reşit Rey" adlı kitaplar yazara kaynak olmuş. Kitaplarda kahramanımız küçük Cemal'in hem duygusal hem de sanatsal yönüne şahitlik ederken; âmâ olan Âşık Veysel'in bağlamayla başlayan aşkını okuyoruz.

"Veysel, bir kulağı kapıda, babasını beklemeye devam etti. "Tık" sesi gelse hemen kapıya koşuyordu. 'Oğlum, her tıkırtıda koşma öyle. Düşüp bir yerini kırmayasın sonra'. Tam bu sırada kapı çaldı. Sen dur ben açarım dedi annesi. Gelen babasıydı. Baba bana bir şey getirdin mi? Getirdim oğlum getirdim. Bundan sonra canın hiç sıkılmayacak. Veysel sevinçten havaya uçabilirdi. Kollarını uzatıp babasına doğru yürümeye çalıştı. Oğlum ben sana değneksiz yürüme demedim mi? Bir yere çarpabilirsin. Gel bakayım otur şuraya. Babası Veysel'i oturttuktan sonra getirdiği bağlamayı kucağına verdi. Veysel şöyle bir dokundu ve ne olduğunu hemen anladı. Babasına sarıldı, öptü, kokladı…"

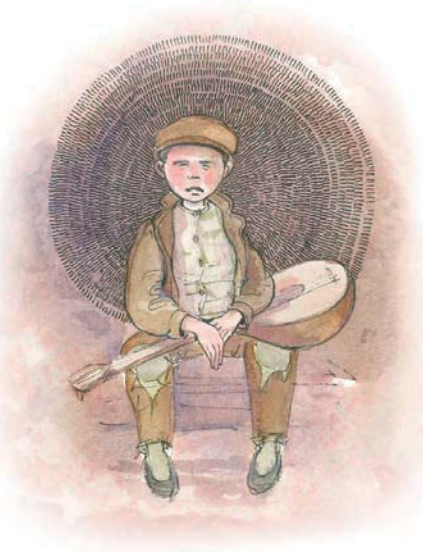

Serhan Aytan'ın kaleme aldığı Tanburi Cemil Bey'in hikâyesi de hem öğretici hem de tatlı bir gizeme sahip. Tanburi Cemil'in müzik aşkı bir oyun gibiymiş adeta... Evin kilerine saklanır, çeşitli parçaları bir araya getirerek enstrümanlar yapar ve uzun süre bu yaptığı enstrümanlarla oynarmış.

Eski nesil oyuncağını kendi yapar uzun süre de o oyuncakla büyük bir zevkle oyalanırmış. Şimdi, kimi zaman yemek yedirmek için oyalansın diye kimi zaman da müzik ya da masal dinlesin diye açıp önüne koyduğumuz elektronik aletler acaba çocuklarımızın kreatif tarafını mı köreltiyor? Teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, sunulan her türlü oyun/oyuncak alternatifinin kitap okumanın yerini ve keyfini alması pek mümkün değil. Hani deriz ya, bizim kızın/oğlanın hayal gücü çok kuvvetli ya da bazen isteriz ya sanatsal etkinliklerde çok kreatif olmasını… O halde kitap okumuyor olmasını bahane etmemeli, elimize kitap almalı bu renkli masallarla hayal dünyalarına onlarla birlikte dalmalıyız. Anlatılan hikâyeleri, gözlerini kapadığında zihinlerinde canlandırmasına izin vermeliyiz. 7 yaş üstü çocuklar hedeflenerek yazılmış bu üç masaldan, hem küçüklerin hem de büyüklerin öğreneceği çok eğlenceli gelenek ve göreneklerimiz, -belki bugün birçoğumuza tuhaf gelecek- yöntemlerimiz var. Çocuklar bu üç masaldaki kahramanların hayatlarının bir kısmına şahit olacak, belki inanacak belki de inanmayacaklar. Ancak bu isimleri araştırdıklarında büyük sürprizle karşılaşacaklar. İşte o zaman bu masalları okuyan her kim ise; hem büyükler hem küçükler soracak: Masal mı? Gerçek mi?

Âşık Veysel
Uzun İnce Bir Yol
Aysel Gürmen
Resimleyen: Saadet Ceylan
Pan Yayınları, 32 sayfa

Cemal Reşit Rey
Kuğu Kuşunun Şarkısı
Aysel Gürmen
Resimleyen: Saadet Ceylan
Pan Yayınları, 40 sayfa

Tanburi Cemil Bey
Cemil'in Gizli Konserleri
Serhan Aytan
Resimleyen: Saadet Ceylan
Pan Yayınları, 40 sayfa

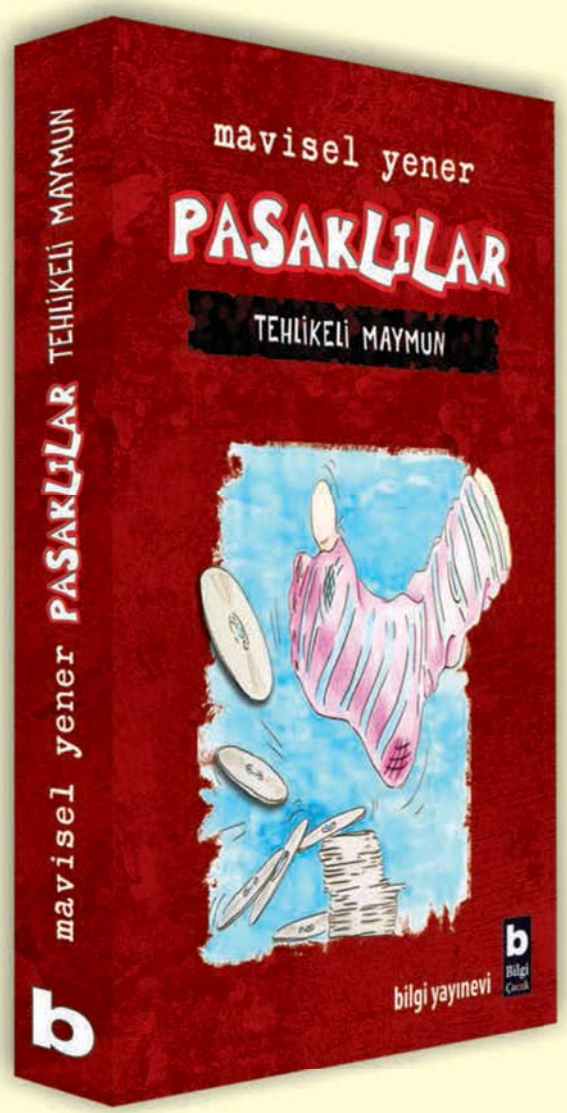

Çocuk ve gençlik edebiyatının güçlü kalemi, bol ödüllü yazar Mavisel Yener'in kaleminden okuyacağınız heyecanlı iki yeni kitap.

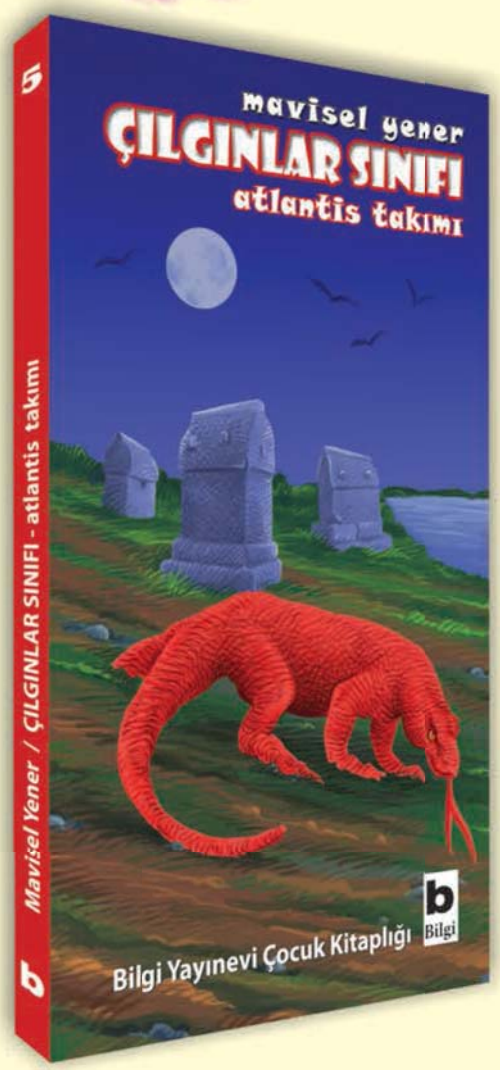

**Pasaklılar Kenti, pasaklıların yaşadığı bir kent.
Bir gün kente, maymunuyla birlikte ilginç bir adam gelir.
Meraklı çocuklar gizemli adamın peşine düşerler.
O sırada kentte eşzamanlı tuhaf şeyler olmaya başlar.
Pasaklılar Kenti'nde işler sarpa sarmıştır…**

**Büyük Kâhin Şelamus, Bubon, Lolibu ve diğerleri, Atlantis'in,
Simena'nın insanlığa gönderdiği mesajları nereye sakladılar?
Tarih öncesi dönemlerde çok ileri uygarlıklar var mıydı?
Atlantis Takımı'nın yaşadıklarına yetişkinler
asla inanmayacak. Çünkü sınırsız uzakları yalnızca çocuklar
görüp deneyimleyebilir…**

Bilgi

BİLGİ YAYINEVİ

Bilgi Yayınevi A.Ş.: Meşrutiyet Cad. No: 46/A Yenişehir Ankara Tel: (312) 431 81 22 • **Bilgi Dağıtım**: Gülbahar Mh. Gülbağ Cd. No:33 A-B Blok Mecidiyeköy İstanbul Tel: (212) 217 63 40 / 522 52 01
www.bilgiyayinevi.com.tr www.facebook.com/bilgi.yayinevi www.twitter.com/Bilgi_Yayinevi www.pinterest.com/bilgiyayinevi #BilgiYayinevi

Mıy Mıy Teyze'yle tanışın

Safter KORKMAZ

Korkunç bir dev mi? Yoksa ateş saçan bir ejderha mı? Yoo… Daha da kötü! O, Mıy Mıy Teyze!

Aytül Akal'ın yaşamın ta içinden kopup gelen "Mıy Mıy Teyze" tiplemesi kimimizin komşusu, kimimizin akrabası. Hatta kabul etmek zor olsa bile kimimiz bizzat "Mıy Mıy Teyze"nin kendisi…

"Mıy Mıy Teyze" kim mi? Bir zamanlar çocuk olduğunu unutmuş, içindeki çocuğun cıvıltılı sesini yıllar önce susturmuş, huylu mu huylu, aksi mi aksi bir "yetişkin".

Peki, çaresi yok mu "mıy mıylığın"? Olmaz mı!

Aytül Akal'ın yazdığı, Zeynep Özatalay'ın resimlediği bu sıcacık dizide anlatılıyor çare. Öykülerin minik kahramanı Mine'nin çocuklara has enerjisi, neşesi, teklifsiz girişkenliği ve iyi niyeti dönüştürüveriyor Mıy Mıy Teyze'yi. Anlıyoruz ki içindeki çocuğu susturmuş olsa bile insan, etrafındaki çocuklara daha fazla kulak verirse mutlu olabilir.

İlk iki kitabı okuruyla 34. İstanbul Kitap Fuarı'nda buluşan ve 5 kitap olarak planlanan bu dizi üzerine, yaratıcılarıyla söyleştik. Sözü uzatmadan onlara devredelim ki onlar anlatsınlar bize "Mıy Mıy Teyze"yi.

AYTÜL AKAL DER Kİ:

Öykünüzdeki "Mıy Mıy Teyze" için esinlendiğiniz gerçek bir "Mıy Mıy Teyze" var mı?

Olmaz mı? Dünya mıy mıy teyzeler, amcalarla dolu.

Çocuklar öyküde mıy mıy edenlerin halleriyle karşılaşır da hayatın güzelliklerini fark etmenin daha eğlenceli olduğunun bilincine şimdiden varırlarsa, büyüdüklerinde kendilerini olumsuz bakış açısından kurtarabilirler diye umuyorum. Bu arada kitapları çocuklarına okuyan yetişkinlerin de kendileriyle yüzleşme durumu var ki, neredeyse kitaplarımın hemen hepsinde, büyükleri buna benzer yüzleşmelerle karşılaştırmayı severim,

Öykümün kahramanını sormuştunuz... Evet, var! Kendi ayakları üstünde durabilen, işini kendi yapabilen, hemen her konuda fikri olup hâlâ çocuklarına karışan ve sürekli onları eleştiren (burada "çocukları" ben, ablam Betül ve kardeşim Ayşen oluyoruz...), doksan yaşını epeyce geçmiş olan annem...

Öykünüz, içindeki çocuğun sesini dinlemeyi unutan yetişkinlere dair bir anlatı. "Mıy Mıy Teyze", bir çocuk gelip o sesi hatırlattığında dönüşmeye hazır bir yetişkin. Yetişkinler bu kadar dönüşüme açık mı?

Ben olumlu bakmayı seviyorum ve "evet" diyorum. Ağaçlara tırmanmayı, takla atmayı, zıplayıp hoplamayı çok isterim ama artık bedenime güvenemem ki... Ancak, bedenen çocukluğun saflığına, neşesine, enerjisine dönmek zor da olsa, zihnen özgür değil miyiz? Zaten düşünceler değiştiğinde, hayat değişir... Ben değişime kalpten inanan biriyim. Bu nedenle herkesten her an umudum vardır.

Öykünüzün diğer kahramanı, küçük Mine bir çocuğun en saf, en enerjik ve en teklifsiz hallerinin temsilcisi. Mıy Mıy Teyze'nin "mıy mıy" hallerini görmezden gelebilmesi onun asıl dönüştürücü gücü galiba.

Çocuklar hayatın bir oyun olduğunu biliyorlar. Neşeleri, aldırmaz halleri, çiçeğe böceğe gülüp eğlenmeleri, bitip tükenmeyen enerjileri ve bu hallerini yaşama yansıtışları hep çok içten, çok doğal. Çocukken böyleyken, zamanla tuhaf bir samimiyetsizlik siniyor büyüklerin üzerine. Sözcüklerinden davranışlarına, hesaplı, "bundan bana bir çıkar olabilir mi?" yaklaşımıyla donanmış bir bakış... Hemen hissediyorsunuz.

Çocuklardaki "dönüştürücü güç", bir çeşit sihir gibi. En asık yüzlü yetişkinin, en ciddi toplantıda, en resmi takım elbisesiyle bebeğin üzerine eğilip, "agu…guguuu…" gibi saçma sapan sözcüklerle seslendiğini görebilirsiniz.

Bizi okuyan "Mıy Mıy Teyze"lere ve "Mine"lere bir mesajınız var mı?

Heyecanlarını, umutlarını, renklerini, enerjilerini ve hayata oyunsu bakış açılarını unutmamak için hepsini ceplerine, çantalarına, düşüncelerine tıkıştırıp yaşam boyu yanlarında taşımalarını hatırlatmak isterim çocuklara.

Yetişkinlere ise, "Hayat sizin için de bitecek," diye hatırlatıp, önlerinde her ne bilinmeyen süre kaldıysa, bunu, hayatı birbirlerine kolaylaştırmak için yöntemler geliştirmeye ve birbirlerini mutlu etmeye harcamalarını dilemek isterim.

Mıy Mıy Teyze sayesinde, benim de birkaç mıy mıyım anında iyileşti. Herkese öneririm.

ZEYNEP ÖZATALAY DER Kİ:

Aytül Akal'ın öyküsünü insanı hemen içine çeken, sevimli çizimlerle canlandırmışsınız. Kitapları

hazırlarken nasıl bir çalışma yöntemi izlediniz? Yazar ve çizer etkileşimi nasıl şekillendi?

Bu kitapları çizmeye başladığımda tanıştım Aytül Hanım'la. İlişkimiz çok rahat başladı çünkü onlara önerdiğim karakteri hemen sevmişlerdi. Sonra sayfaları çizmeye başladım. O aşamada elbette editörümüz Hülya Dayan'ı da anmak gerekir. Aramızda mekik dokudu diyebilirim. Aradan biraz vakit geçip Aytül Hanım'la tanışınca, onunla da zaman zaman doğrudan iletişimimiz oldu. O da güzel bir şey tabii, yazarla çizerin birbirini tanıması ve sevmesi işleri kolaylaştırabiliyor büyük ölçüde. Ama mesela işler gecikecek olursa mail kutunuzda 'Zeyneeep, Mıymıy mıy!' şeklinde bir mesaj bulmanız da mümkün! Epey eğlendik ama. Üçüncü kitabı yapıyoruz şimdi. Seride toplam beş kitap olacak.

Hemen her çocuğun bir "Mıy Mıy Teyze"si vardır etrafında. Sizin çocukluğunuzda var mıydı bir "Mıy Mıy Teyze"niz?

Böyle bir karakter tanımıyorum ama ailemdeki kadınlar -meselâ babaannem- yaşlansa da süsünden vazgeçmeyen, ruju, ojesi yerinde olan hoş insanlardı. O yüzden çok klasik bir teyze yapmak istemedim. Aslında kuşaklar da değişiyor. Eski çocuk kitaplarından bildiğimiz yaşlı kadın karakterleri yerini daha farklı tiplere bırakıyor. Fiziksel olarak işin bu kısmı vardı biraz, hem de sürekli kıyafet değiştiren bir karakteri çizmesi de zevkli. Çok şanslıyım ki yakınımda huy olarak Mıy Mıy Teyze'ye benzeyen kimse yok...

Karakterlerinizi oluştururken hitap ettiğiniz yaş grubunun yönlendirici etkisi oldu mu? Çocuklara çizmenin zorluklarını-kolaylıklarını sorsak?

Bir zorluğu var diyemem doğrusu. Çocuklar algıları açık, zeki küçük insanlar. Aramızdaki boy ve tecrübe farkını saymazsanız fikren çoğu yetişkinden daha iyi durumdalar bence. Bu bakımdan çocuklarla çalışırken çıtayı yüksek tutmak lazım, çünkü aynı zamanda çok acımasız eleştirmenlerdir. O yüzden yapabileceğinizin en iyisini yapıp beğenilmeyi umuyorsunuz. Ama bu çok zevkli bir iş olduğundan, bana o sevebilecekleri detayları yakalamaya çalışmak eğlenceli geliyor.

Çizgilerinizden etkilenip kendi "Mıy Mıy Teyze"lerini çizmek isteyen okura, "çizerden çizere" bir tavsiye istesek?

İçlerindeki 'Mıy Mıy'ı bulsunlar! Böyle abartılı karakterleri çizmek her çizer için zevklidir sanırım. Mıy Mıy Teyze gibi bir tipi dilediğiniz kadar uçlara götürebilirsiniz. O yüzden verebileceğim tek tavsiye bu olabilir herhalde.

Mıy Mıy Teyze 1 Kapının Arkasında
Mıy Mıy Teyze 2 Lunaparkta
Aytül Akal
Resimleyen: Zeynep Özatalay • Uçanbalık Yayınları, 32 sayfa

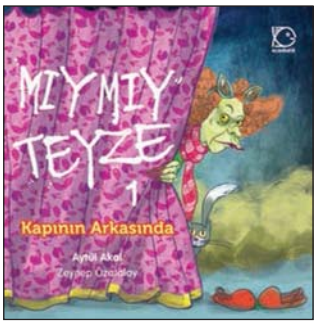

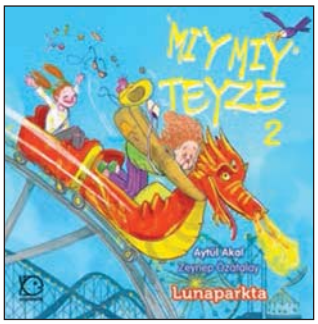

Gülten Dayıoğlu
Çocuk ve Gençlik
Edebiyatı Vakfı
2015 Yılı
İlkgençlik
Romanı Ödülü

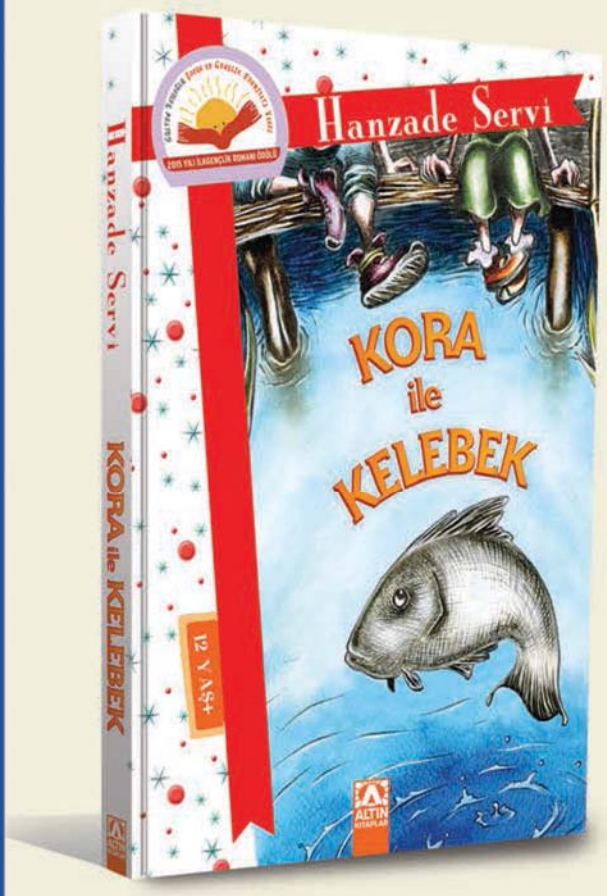

Birbirini tanımayan iki zıt kardeş,
Geçmişin gölgesine saklanmış gizem dolu sorular,
Küçük bir kasabanın büyük sırları ve
Neşeyle harmanlanmış serüven dolu günler...

Ödüllü yazar Hanzade Servi'den sevgi, dostluk ve aile bağları üzerine duygu yüklü bir roman...

http://facebook.com/altinkitaplar
http://twitter.com/altinkitaplar
www.altinkitaplar.com.tr

ALTIN KİTAPLAR

Hayal hayal içindir

Sima Özkan YILDIRIM

Hayal adlı bir kasabada, artık kitaplarına alıcı bulamayan bir yayınevinin devredilmesiyle başlıyor olaylar. Tabii teknoloji çağında hayaller ve gerçekler çok çabuk değişebilir...

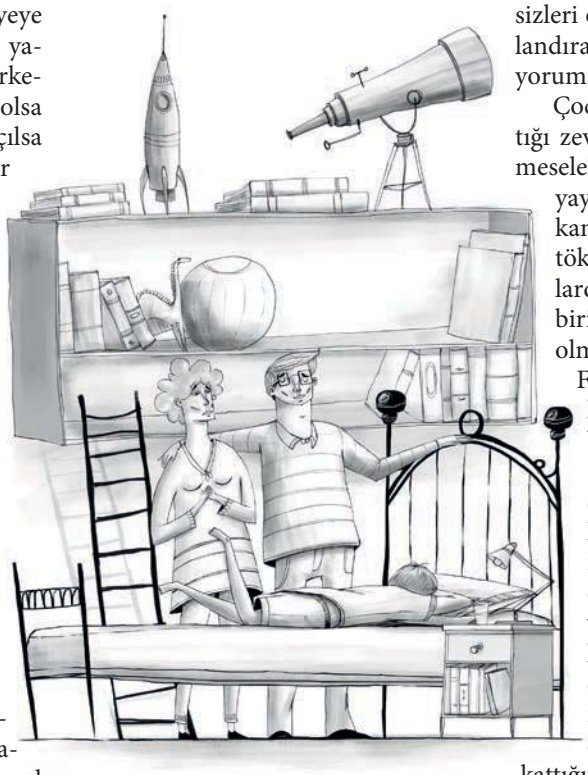

Kendisine gönderilen -hikâyeye dönüşmüş- her düşü değer verip yayımlayan bir yayınevi sanırım herkesin hayalidir. Bu yüzden de adı olsa olsa "Hayal Yayınevi" olur ve açılsa da ancak "Hayal" ismini taşıyan bir kasabada açılır. Yeşim Keleş'in yazdığı ve Kaan Bağcı'nın resimlediği *Hayal Kasabası* işte biz okurların bu hayalini gerçek kılıyor. *Hayal Kasabası* öncelikle hayal kurmanın önemine ve çocuklarla kitaplar arasında kurulan ilişkiye eğiliyor.

Zamanla çocukların tercihi kitaplardan bilgisayar oyunlarına yönelince Hayal Yayınevi'nin sahibi Hayaltoplayan, yayınevini Hayalseçen'e satar. Son derece seçici bir yayıncı olan Hayalseçen, kendisine yollanan kitapları kolay kolay basmayan, bastığı kitapları da çocuklara zorla satan, gözü paradan başka bir şey görmeyen bir adamdır. Ancak her yayınevi gibi, yeni adıyla "Kaliteli Hayal Yayınevi" de basılmamış kitap dosyalarıyla dolup taşar. Hayalseçen bu kitaplardan kurtulmanın tek yolunun onları yakmak olduğuna karar verir. Isınma işini de böylelikle bedavaya getirmiş olur. Ancak yaktıkları sadece kâğıt değildir. Başkalarının yazıya dökülmüş hayalleridir.

Kitaplar kelime kelime, cümle cümle yanar ve dumanı bir fısıltıya dönüşüp çocukların kulaklarından içeri girmeye başlar. Çocuklar geceleri bu fısıltıların renkli ve heyecanlı rüyalarını görmeye başlar. Hepsi bu hikâyelerin etkisinde bilgisayar oyunlarından bile uzaklaşmaya başlar. Ancak içlerinden biri sonunu göremediği bir rüyanın peşine düşer. Yolu Kaliteli Hayal Yayınevi'ne düşer. Yayınevine gittiğinde tüm bu olan bitenin sebebinin, sobada yanan, Hayalseçen'in güzel olmadığını düşündüğü hayaller olduğunu keşfeder. Tüm çocuklar bir olup yayınlanmamış hayalleri Hayalseçen'in elinden kurtarma planı yaparlar. Üstelik bu çocuklar bilgisayar oyunlarında kaçıncı seviyeye geldiklerinden başka bir şey konuşmayan, televizyon izlemekten gözleri şişen teknoloji çağı çocuklarıdır. Ama hayatlarında bir şeyin eksik olduğunu fark ederler: İşte bu eksik kitaplardır.

Hayalseçen'den kurtulduğuna inanan Hayal Kasabası sakinleri kitapların değerini yeniden hatırlayarak bir kütüphane kurarlar. Başına da Hayaltoplayan'ı geçirirler. Kitap okumak kasabalılar için yine keyif veren, hayal kurmak kadar özgürleştirici bir eylemdir. Ne var ki herkes intikam için geri dönen Hayalseçen'in, yaratıcılıklarını kullandıkları alanlara saldırdığını fark etmeyecek kadar mutludur. Ama onun bir planı vardır ve planı başlangıçta tıkır tıkır işler. Amacı çocukları okumaktan, yazmaktan, resimler yapmaktan soğutmaktır. Sonuç mu? Elbette ki mutlu son. Çocuklar hayallerine bir kez daha, bu sefer daha sıkı sarılırlar. Ama öykünün bu noktaya nasıl geldiğini anlatıp da sizleri okumanın o kalp atışlarını hızlandıran hazzından alıkoymak istemiyorum.

Çocukları kitap okumanın yaşattığı zevkten uzaklaştıran etmenler ve meselelerle uğraşan, bir yandan da yayıncılığa yakın mercekten bakan *Hayal Kasabası*'nın bence tek tökezlediği yer, çocukların kitaplardan vazgeçme nedenlerinden birinin filmlerin daha heyecanlı olması şeklinde vurgulanması. Filmleri neden suçlayalım? Onlar da başkalarının hayallerinin bir yansıması değil mi?

Teknoloji çağının "hayalci" çocukları için yazılan bu kitap, kimsenin başkalarının hayallerine kulak vermediği bugünlerde hayal kurmanın, işbirliğinin ve kitap okumanın paha biçilemez değerine dair kısa ama etkili bir hikâye. Kitabın illüstrasyonlarını yapan Kaan Bağcı da Hayalseçen'in hikâyeye kattığı gerilim unsurunu, karakterin o kılkuyruk çizimiyle desteklemekte son derece başarılı. Kendi küçük kütüphanemde bu kitabın son sayfalarına geldiğimde, bir an Hayalseçen'i karşımda görüp, "Küçüğüm, bunca kitabı okuyup vaktini boşa harcama, senden daha güzel kütüphaneleri olanlar var," dediğini duyar gibi olmadım diyemem.

Hayal Kasabası
Yeşim Keleş
Resimleyen: Kaan Bağcı
Elma Çocuk Yayınları, 52 sayfa

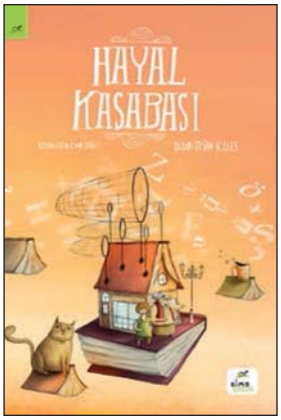

Mutluluk, sınırsız sular kadar uzak

Çağla Vera KILIÇARSLAN

Sınırlar daima acıtır. Savaş kanatır. Denizleri bölen, arkadaşları ayıran sınırlar ve düşmanlar icat eden sınır bekçileri sayesinde mutsuzluğu deneyimleyen Tombik, gerçek mutluluğu açık denizde bulur.

"*Balık vardır helva karar / Balık vardır hayal kurar / Bizim balığı sorarsan / Sudan çıkıp göğe zıplar*", diye başlar, Habib Bektaş'ın çocuklar için kaleme aldığı yeni kitabı *Tombik Balık Mutluluk Peşinde.*

Girişteki şiirin de ele verdiği gibi kahramanımız pek meraklı, pek sevimli küçük bir balık. Kendi gibi adı da Tombik. Yaşama sevinciyle dolu balığımız dans etmeye, hoplayıp zıplamaya bayılıyor. Tabii sevmediği şeyler de var. Pullarına yapışan yosunlardan kurtulmak için yıkanmak bunun başında geliyor. Aslına bakarsanız, Tombik balığın derdi sadece yıkanmakla değil. O suyu sevmiyor. Suyu sevmeyen bir balık, kulağa ilk anda tuhaf geliyor.

Oysa insanlara ve tombik balıklara has evrensel bir gerçek var: Arzu edilen hep dışarıda bir yerdedir. Daima bir şeyler eksiktir. Kendi halinde yaşayan Tombik balık da bunu fark etmekte gecikmez. Günün birinde suyun yüzeyinden neredeyse bir insan boyu yüksekliğe sıçrar. Tekrar dalgalara gömüldüğünde bir dolu şey görmüştür: Güneşi, sandaldaki balıkçıyı, gökyüzündeki martıları, onun eksikliğine dönüşen başka bir dünyayı. İşte, Tombik artık orada, dışarıdaki o kara parçasında yaşamak istemektedir.

Annesi ona bunun olanaklı olmadığını açıklar. Karada yaşayamaz balıklar. Bu yanıtla yetinmeyen Tombik balık Bilge Ahtapot'a danışır. Ancak yaşlı ahtapotun sözleri, özellikle de "Demek sence mutluluk karada," şeklindeki saptaması bizim küçük yaramazın kafasını iyice karıştırır. Sahi, mutluluk neydi ki? Ahtapota göre Tombik'in bunu öğrenmesinin tek yolu kendi mutluluğunu bulmasıydı.

Küçük balığın mutluluk arayışı onu bir maceradan diğerine sürükler. Denizinin dalgaları Tombik balığı yepyeni duygulara, derin ve karışık düşüncelere taşır. Özgürlük, sevgi, güç ve daha bir dizi kavramla tanışır. En önemlisi, kendi gibi küçük başka bir balıkla karşılaşır. Bizim Tombik kız ile Benli oğlan arasında harika bir arkadaşlık şekillenir. Ancak Tombik yeni dostuyla dayanışmanın güzelliğini yaşasa da, mutluluğundan emin olamaz bir türlü. Bilge Ahtapot'a kalsa bunun panzehiri mutsuzluktur. Ona göre mutsuzluğu bilmeyen mutluluğun farkına varamaz çünkü.

Sınırlar daima acıtır. Savaş kanatır. Tombik'in mutsuzluğu deneyimlemesi de böyle; yani denizleri bölen, arkadaşları ayıran sınırlar ve düşmanlar icat eden sınır bekçileri sayesinde olur. O halde, onun gerçek mutluluğu sınırsız bir denizde bulmasına da şaşmamalı. Peki, bunu nasıl başardı dersiniz? Elbette, yüreğini sınırsız bir sevgiye açarak! Elbette, bölen, ayrıştıran, düşmanlaştıran güçlerin karşısına dikilerek!

Kısacası, şiirden tiyatro oyununa dek birçok edebiyat dalında ürün veren ödüllü yazar Habib Bektaş, çocuklar için yazdığı yeni kitabında küçük okurlarını birçok güncel konuda düşünmeye davet ediyor. Kitabın arkasına eklenmiş sorular bu niyeti belirgin hale getiriyor. Mizahi diliyle ve renkli anlatımıyla okuru içine çeken, özellikle giriş niteliğindeki şiirle sesli ve melodik okumayı kışkırtan (keşke büyükler bu kitabı çocuklara okusa ve sonrasında hep birlikte üzerinde tartışsalar) hikâyenin böyle bir eke ihtiyacı yok, doğrusu. Ne var ki "Dans bir direniş yöntemi olabilir mi?" türü soruların güzelliğini görmezden gelmek de olmaz. Usta yazar kitabın sonunda çocukları şiir yazmaya özendirmekten de geri durmuyor.

Peki, turuncu yanaklı, patlak gözlü, yeşil kuyruklu şirin mi şirin Tombik'i tüm ayrıntılarıyla hayal etmemizi kim sağlıyor? Kitaptaki çizimlerin sahibi Mert Tugen, tabii! Berkin Elvan için çizdiği illüstrasyonla hepimizin içine dokunmayı başarmış olan genç ve yetenekli çizer, *Tombik Balık Mutluluk Peşinde*'ki görselleriyle bizi denizin mavisine, yeşiline, sınırsız sulara çekiyor.

Tombik Balık Mutluluk Peşinde
Habib Bektaş
Resimleyen: Mert Tugen
Tudem Yayınları, 112 sayfa

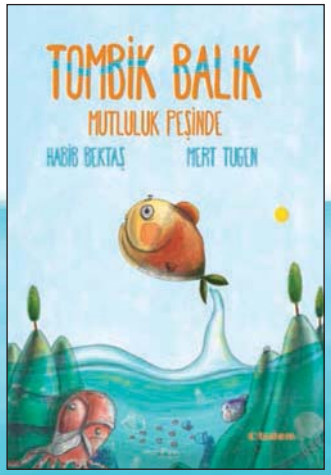

Kierkegaard'la bir sohbet

Mehmet ERKURT

Metis Yayınları'nın 2011'de yayınına başladığı *Küçük Filozoflar* dizisi, on dokuzuncu kitap "Kierkegaard ile Deniz Kızı"yla devam ediyor. Bu kez, masal tadında bir öyküyle. Sorularsa, yine soluklu düşünmeyi gerektiriyor.

Çocukları felsefeyle buluşturmayı hedefleyen dizilerin, (başta Fransa olmak üzere) Avrupa'da çeşitlenip Türkçe'ye çevrilmeleri, çocuk kitapları yayıncılığımızın başına gelen belki de en güzel şey. Eğitim sisteminde felsefeyi her anlamda –konu olarak da, düşünce biçimi olarak da– geri iten, elinden geldiğince erteleyen, lütfedip de sunduğu o güdük haliyle de hiçbir şekilde hayatla buluşturamayan ülkemiz kültüründe, çocuğun küçük yaştan bu soluklu ve engin düşünce âlemine dalabilmesi büyük bir kazanç. Hele de bunu "zevkle" yapabilecekse.

Metis Yayınları'nın 2011'de yayınına başladığı, İyi Kitap'ta birkaç kez konu edilen *Küçük Filozoflar* dizisi, yeni yayımlanan on dokuzuncu kitap "Kierkegaard ile Deniz Kızı"yla devam ediyor. Bu kez, klasik masalların tadında bir öyküyle. Sorularsa, her zamanki ciddiyetini koruyor ve soluklu düşünmeyi gerektiriyor. Bugüne dek Lao-Tzu, Diyojen, Epikür, Erasmus, Descartes, Leibniz, Rousseau, Marx, Freud, Bachelard, Wittgenstein, Heidegger, Ricoeur'e yer veren dizide, üç kitap Sokrates'e ayrılmıştı. Einstein, özellikle İzafiyet Teorisi ve bilim felsefesine yaptığı katkı sayesinde dizide yer bulmuştu. Üstelik epey matrak bir öyküyle. On dokuzuncu kitapta ise, Kierkegaard'la varoluş üzerine derin sorgulamaya dalıyoruz. Hem de özel mi özel bir mekânda.

KOPENHAG LİMANI'NDA BAMBAŞKA BİR MASAL

Hans Christian Andersen'in hazin mi hazin masalı Küçük Denizkızı yeniden sahneleniyor bu kitapta. Ama aşk, bu kez denizin dışına çıkmıyor. Deniz Kralı'nın evlilik yaşına gelen kızı, denizoğlanlarının en yakışıklısıyla nişanlanıyor. Ancak, beklediği mutluluk ona uğramıyor. Çünkü merak ediyor: Bu evlilik kendi seçimi miydi? Yoksa anne ve babasının ona sunduğu yaşam olasılıklarından ve kısıtlı seçeneklerden yalnızca biri mi? Bu düşüncelerle daralan denizkızı, saraydan uzaklaşmak ihtiyacı duyunca kendini Kopenhag Limanı'nında buluyor. Orada insanları görüyor. Farklı renklerle, seslerle karşılaşıyor. Sonra kendine, sudaki yansımasına bakıyor. Bu karşılaştırmalı bakış, aklına onlarca soruyu dökmek üzereyken genç, sevecen, duyarlı bir adamla, Søren Kierkegaard'la karşılaşıyor. Böylece hayata, var oluşumuza, varlığımıza ilişkin farkındalığımıza, "olmayı seçmek" ve seçimlerimizde özgürlüğe dair diyalog başlıyor.

Çocukları varoluşçu felsefenin başat ismi ve temel sorularıyla buluşturmayı amaçlayan "Kierkegaard ile Denizkızı", dizinin en masalsı kitaplarından biri. Diliyle ve desenleriyle de en rahat takip edilen öykülerden birine sahip. Sorular ve kavramlarsa, öykünün kendisi kadar kolay değil. Geçişler yer yer zor ve zorlayıcı. Özellikle denizkızının "var olmamak korkusu" olarak adlandırdığı sofistike ifadeye geçişi o kadar hızlı ki olay ve duygu ilişkisini kurmak için pek çok görünmez köprüyü aşmak gerekiyor. Aynı şekilde, Kierkegaard'ın Tanrı üzerine akıl yürüttüğü sahnede ortaya koyduğu karamsarlık, denizkızında bağlantısız bir "olumluluk" hali yaratıyor. Çıkarsama ve duygulanımlardaki bu hız, metnin en büyük zaafı. "Bilge Sokrates'in Ölümü"nde soruların peş peşeliğiyle kurulan anlamsal akışın, bu kitapta kurulduğunu söylemek zor.

KAVRAMLAR, ÇIKARSAMALAR, REFERANSLAR...

Çocuklara yönelik felsefe kitaplarına baktığımızda, iki temel eğilim göze

Kierkegaard ile Denizkızı
Line Faden - Babin, Jakob Rachmanski
Resimleyen: Lucia Calfapietra
Türkçeleştiren: Haldun Bayrı
Metis Yayıncılık, 64 sayfa

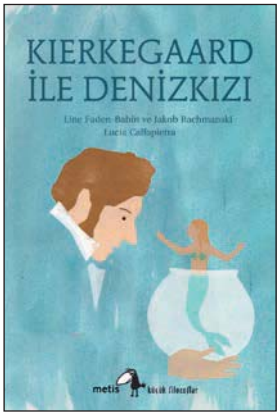

çarpıyor: Birincisi, çocuğu öncelikle felsefi sorgulamaya dâhil etme eğilimi. Amaç, eleştirel düşünme biçimleri geliştirmede felsefeye başvurmak. İkincisi ise çocuğu felsefe ve düşünce tarihine davet etme eğilimi. Tarihi farklı kurgular, duygu ve semboller eşliğinde sahneleyip, çocuğu kültür tarihinin referanslarıyla tanıştırmayı amaçlamak. Elbette aralarında kalın ve kesin bir çizgi yok; ağırlık her iki tarafa da kayabiliyor.

Küçük Filozoflar daha çok ikinci eğilimde. Okuru, özellikle felsefe tarihinin mihenk taşlarıyla buluşturmayı amaçlıyor. Bazen bir düşünürün çocukluğuna iniliyor (Einstein), bazen yaşamöyküsü bir bütün olarak ele alınıyor (Bachelard). Kimisinde biyografiye fantastik ve psikanalitik öğeler katılıyor (Wittgenstein), kimisinde de tarihteki bir olay farklı bir sahnelemeyle yeniden anlatılıyor (Rousseau). Erasmus'ta başat bir kavramın (Deliliğe Övgü'nün) açıklanışı ön plana çıkarken, Sokrates'in ölümünde sorgulamaların eşlik ettiği çizgisel bir anlatım takip ediliyor. En çarpıcı olanlardan biri de, kuşkusuz, Tim Burton'vari bir öykü ve benzer ruhta çizimlerle anlatılan, "mezardaki Heidegger"in bedenine yapılan yolculuk.

Dizinin en zor yanı, metinlerin amaçlanan ölçüde çocuk düzeyine erişememiş olması. İfadelerin ve kuramsallığın, yer yer neredeyse üniversite düzeyinde kalması. Referansların, yaş grubu tarafından hızla geçilecek kadar bilindik olmamaları. Kavramların ("özgür irade" örneği gibi), ihtiyaç duyulan açıklamalar olmaksızın ya havada kalmaları ya da kaybolup gitmeleri... *Küçük Filozoflar* titizlikle hazırlanmış, özgün desen ve anlatımlarıyla dikkat çeken; özellikle felsefe tarihine renkli bir giriş yapmak isteyen gençler ve yetişkinler için kaçırılmayacak bir dizi. Çocuklarınsa, felsefeden zevk alan bir yetişkinin eşliğine ihtiyaç duyacaklarını düşünüyorum. Çünkü ortalama bir bilgi altyapısına ve idmanı sağlam bir kavrayış düzeyine hitap eden, okurundan da– hem entelektüel hem de bilişsel– beklentisini yüksek tutan bir dizi bu.

REDHOUSE

BU DÜNYALILAR BİR ÂLEM

Küçük Bir Uzaylının Dünya Notları

DÜNYA'YA KÜÇÜK BİR UZAYLININ GÖZÜNDEN BAKMAYA NE DERSİNİZ?

Haitu dünya yılına göre on yaşında bir uzaylı. Babasıyla birlikte galakside uzun bir yolculuğa çıkarlar ve Dünya'nın yakınlarından geçerken araçları bozulur.

Bu kitap Haitu'nun Dünya günlüklerinden oluşmaktadır...

Tüm ürünlerimiz İnternet sitemizde %25 indirimli!

www.redhouse.com.tr

kidz REDHOUSE KIDZ ÇOCUK KİTAPLARI

facebook.com/redhousekidz
pinterest.com/RedhouseKitap
twitter.com/redhousekidz

Yeni nesil bir Küçük Prens

E. Nida DİNÇTÜRK

Epsilon Yayınları'ndan çıkan "*Bunu Buraya Ben Koydum*", hayal dünyasının klasikleşmiş masallarına muhalefet ederken gündelik hayatın eleştirisine dek uzanan, şahane sorular ve şahane yanıtlarla dolu, bilge bir kitap.

Lafa nereden başlayacağımı bilemiyorum. Çocuk kitapları beni hep yetişkin romanlarına göre daha çok etkiledi. Fakat en son elime geçen "Bunu Buraya Ben Koydum", beni adeta başka bir boyuta davet etti. Henüz kitabın ortalarındayken, elimde bir Küçük Prens çağdaşı tuttuğumu düşünmeye başladım. Bu iddialı ve muhtemelen göreceli tespite de yazımda yer vererek iyice abartmış olabileceğimi düşündüm. Ama işte nihayetinde söylemeden duramadım. Çünkü bu hissiyatım, kitabın sonuna dek kendini muhafaza etti.

"Bunu Buraya Ben Koydum", Ceyda Günalp'in ilk kitabı. Adını ya da arka kapağını okuduğunuzda içeride neyle karşılaşacağınızı pek öngöremediğiniz ama bitirip kapattığınızda her şeyin yerli yerine oturduğu bir kitap. Adını bilmediğimiz ve aslında çok da önemsemediğimiz kahramanımız karanlıkla barışık, hatta onunla, ona "karanlığım" diye hitap edebilecek kadar dost bir kız çocuğu. Zira karanlık onun için bomboş bir tuval. Her gece istediği anları sahneleyip, dünyayı istediği renge boyayabiliyor. Böylece geceleri masallara yolculuk edip, neden her defasında aynı şekilde sonuçlandıklarını anlamaya çalışıyor. En başta klasikleşmiş masallara bir yergi olduğunu düşündüğümüz hikâye, ilerledikçe bambaşka, modern bir masala dönüşüyor.

BİLMİŞLİK DEĞİL, BİLGELİK

İnsanların neden birbirlerini üzdüğünü, kendilerine sıkıntılar yarattığını, her günü birbirinin aynı yaşamaktan kaçınmadıklarını anlayamayan kahramanımız; tüm çocukların aksine büyükler dünyasının sıkıcı olduğunu düşünüyor. Sorduğu derin sorularla, annesiyle babasının da şapkalarını uçuruyor. Yine de şu hayatta anladığı ve büyüdüğünde benzemek istediği tek kişi annesi. Haliyle kahramanımızın ruhundaki bu naiflik biraz tohumdan gelme. Zaten sorduğu şahane sorulara, şahane cevaplar alabilmesi de bu yüzden. Kendi başına bulduğu yanıtların bilmişlikten öte bilgece olması da öyle.

"Bunu Buraya Ben Koydum"da, hayattaki her anın özel, geri dönülmez ve biricik olduğunu oldukça erken keşfetmiş bir çocukla karşı karşıyayız. Annesiyle geçirdiği güzel bir günün ardından "Daha çok yaşadık sanki bugün" diyebilecek, yaşamak için gökyüzüne bakarak yürümenin gerekliliğine inanabilecek, âşık olduğu çocukla en çok beraber gülümsemekten keyif alabilecek kadar bilge bir çocukla...

HER ŞEY, ÖYLECE, KENDİLİĞİNDEN...

Kitaptaki tüm bu güzel ruh hallerinin ve duyguların okuyucuya pürüzsüzce aktarılabilmesinde Ceyda Günalp'in iddiasız dilinin yanı sıra Nesil Kalenderoğlu'nun zarif çizgilerinin de etkisi büyük. Zaten kitabı Küçük Prens'e benzetmekten çekinmememin en temel sebeplerinden biri, çizgileriyle bu kadar bütünleşik bir hikâyeye sahip olması. İkinci sebebi ise yukarıda anlattığım tüm sorgulamaları ve tespitleri müthiş bir derinlik içinde gerçekleştiriyor olmasında; buna rağmen de anlaşılırlıktan uzaklaşmamayı başarmasında gizli. Meseleye bu kadar çocuk aklıyla yaklaşıp bunca felsefi soruya temas etmesi ve tüm bu sorgulamalardan alnının akıyla çıkabilmesi, takdire şayan. Kitabın kapağını kapattığınızda bir gün dönüp tekrar okuyacağınızı biliyorsunuz.

Bizim nasıl yaşayacağımızı, neresinden tutunacağımızı şaşırdığımız hayatı ve aşkı, küçümsemeyerek ama oldukça basite indirgeyerek yaşayabilen kahramanımız; hayatın, herkesin vakıf olmaya çalıştığı o sırrının, her şeyin öylece kendiliğinden, olduğu gibi meydana gelebilmesinde saklı olduğunu düşünüyor. Ve tam da kahramanımızın istediği gibi tüm hikâye, beklenmedik bir anda bitiyor? Gerçekten bitiyor mu? Peki, bu gerçekten bir 'son' mu?

Bunu Buraya Ben Koydum
Ceyda Günalp
Resimleyen: Nesil Kalenderoğlu
Epsilon Yayınları, 92 sayfa

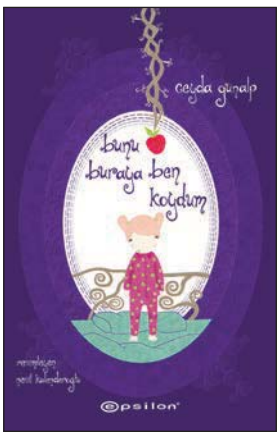

Ayın Kitapları

Doğan Egmont

Okumak gelecektir.

MAVİSEL YENER
Şakacı Kitap

Unutulmaz bir şiir yolculuğuna davetlisin!

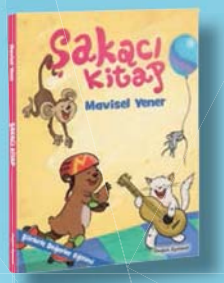

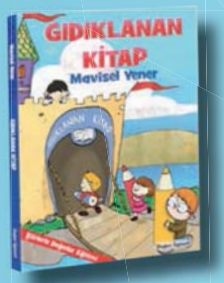

MAVİSEL YENER
Gıdıklanan Kitap

Hayal gücünü kullanmakta özgürsün!

GÖKTUĞ CANBABA
Arayış Ormanı

Fantastik bir maceraya atılma zamanı!

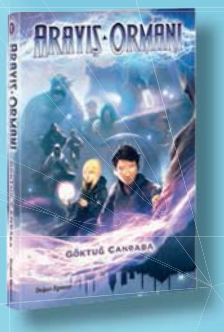

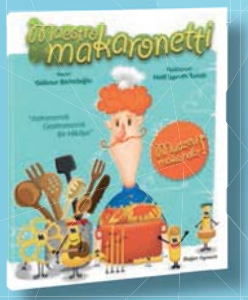

GÖKNUR BİRİNCİOĞLU
Maestro Makaronetti

İçindeki aşçıyı keşfetmek isteyenlere, makarna lezzetinde bir hikâye!

AYTÜL AKAL
Babaannemin Perili Odası

Rengarenk bir odanın kapıları açılıyor...

AYTÜL AKAL
Dedemin Sihirli Mutfağı

Işıl ışıl, lezzet kokan bir mutfak seni bekliyor...

AYTÜL AKAL
Moko ile Dinozo Serisi

Eğlence dolu bir dostluk hikâyesi...

Usta Yazarlardan Her Çocuğun Okuması Gereken Kitaplar

www.de.com.tr

Başımdan hangi felaket geçse bana âşık olurdun?

Melek Özlem SEZER

Samanadam'ı özgürleşmekten, üç adım daha ötesini keşfetme arzusundan alıkoyan nedir? Neden hâlâ bir nesneymiş gibi tarlada öylece dikilip köle ahlâkında kalmakta bulur mutluluğu?

Tekrarında bunca ısrar edildiğine, hatta çok zaman kitlesel bir deneyime dönüştüğüne göre "hakikat"ten kaçmanın nimeti nedir? Anlık rahatlamalar mı? Vicdanı ya da aklı uyutarak, o hakikatin gereği olan eylemlerin sorumluluğundan kurtulmak mı? Yoksa kendinle birlikte başkalarını da bir yalana inandırıp, o yalandan umduğun çıkarı çoğaltmak mı?

Bunlar Anooshirvan Miandji'in *Samanadam* kitabında sorduğu değil, ama sordurduğu sorular. Metnin hantallık ve edebiyat lezzetinde eksiklik gibi pek çok sorunu var. Ama ben edebi sorunlar yerine, geleneksel kodlardan ve başta aşk olmak üzere yanlış kavramlaştırmanın sakıncalarından söz etmek istiyorum.

Bir tarla korkuluğu olan Samanadam, güneşin maharetiyle canlanır. Serçeler, bu haberi çiftçinin kızı Elmas'a yetiştirir. Samanadam Elmas'ı görür görmez âşık olur. Hep onun yanında kalmayı arzulasa da, tarladaki görevini ihmal etmek istemez.

Peki ama Samanadam'ı özgürleşmekten, -salt bir tarla ve çiftçinin evini görmekle yetinmek yerine- üç adım daha ötesini keşfetme arzusundan alıkoyan nedir? Neden hâlâ bir nesneymiş gibi tarlada öylece dikilip köle ahlâkında kalmakta bulur mutluluğu? Böyle önemli bir dönüşümün ardından düşüncesinin yalnızca aşkta takılı kalması, Samanadam'ın çocuğun dünyasına ve ihtiyaçlarına dönük maceralardan, sorgulamalardan, heyecanlardan geçmemesi, "çocuğa görelik ilkesi"yle nasıl bağdaşır?

Metin iç bunaltıcı bir işleyişle "hicran" temalı aşk odağında çoğalır. Samanadam, Elmas'ın saçlarına dokunma arzusuyla samanlarından feda ederek ona bir bilezik yapar. Ne ki saçını toplarken bir teli bu bileziğe takılıp kopan Elmas, bileziği takmaktan vazgeçer. Kedi, bu haberle birlikte Elmas'ın onu istediği türde sevmediği bilgisini de yetiştirir Samanadam'a. Artık ona kalan siyah-beyaz filmlerin zengin kız fakir oğlan söylemini kendine uyarlamaktır:

"Elmas haklı, ben kimim ki!... Samandan yapılmış ucuz bir korkuluğum, benim hakkım mı bir insanı sevmek!... Hata bende haddimi aştım."

Samanadam, çocuklara birini sevdiğinde onun da seni sevmek ya da sevgisini aşka dönüştürmek zorunda olmadığını söyleyebilirdi. Aşkın kişinin kendi içinde olduğunu ve sırf karşılık bulmadığı için ne bu aşkın ne de kişinin değersizleşeceğini de.

Ama kendine bu tür hakaretler etmenin talepkâr bir yanı vardır. Kendimizi aşağılarsak, dertleştiğimiz kişinin "Hiç de değil, sen harikasın." diyeceğini ya da hoşumuza gitmeyen gerçeği istediğimiz gibi çarpıtarak bizi teselli edeceğini biliriz. Serçeler de bu ezberi yerine getirir:

"Sen tatlı canını sıkma, böyle şeyler olur. Kadınlar bazen anlaşılmaz olabilir ama o yüreğinde seni seviyordur."

Serçelerin sözü metin boyunca ardına kadar açılan bir ihlalin kapısıdır. Bireyin seçimi ve hür iradesi yok

Samanadam
Anooshirvan Miandji
Bilgi Yayınevi, 55 sayfa

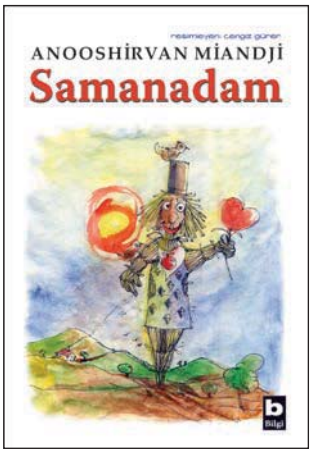

sayılır. Onun yerine, onun duygusuna karar verilir. "Hayır" karar değil, nazdır. Böylece "Boşuna direnme, aslında sen de istiyorsun, hoşuna gidecek." diyen tecavüzcünün fiziksel, ısrarcı aşığınsa duygusal zorbalığı aklanır.

Samanadam'sa hicranını gözümüze sokmak üzere tarladan ayrılıp Hacettepe'ye giderek güneşe sorar:

"Benim suçum neydi, neden acı çekiyorum?"

Aşkın karşılık bulmaması, neden bir şeyin cezası olmak zorunda? Yalnızca günahsızlara mı âşık olunuyor? Hatırlayamayacağın kadar derine gömülü, anlayamayacağın kadar bilinçsizce işlenmiş bir suç mu ilahi adaletten karşılıksız aşk cezası aldı? Ki daha beteri gelecektir. Yıldırım, Samanadam'ı küle dönüştürür.

Elmas Samanadam'ın tarlayı terk ettiğini öğrendiğinde, ne ondan yoksun kalacağı için üzülür ne onu özleyeceğini söyler. Tepkisi soğuk ve yalındır: *"Böylesi daha iyi olabilir, umarım o da kendisi için bir korkuluk bulur ve böylece mutlu olur. Sonuçta bizim arkadaşlığımız gerçekçi değildi."*

Elmas bir seçim yapmıştır, kötülük değil. Ama metin Elmas'ı Samanadam'ın katili saymaya varacak kadar onu suçlamaya odaklanır. İyi de birini görür görmez âşık olmak, neden karşıdaki kişiye borç çıkaran, yüce bir duygu olsun ki? Hatta o kişi ne kadar bu aşkın öznesi sayılır? Onu tanımazsın, öyleyse O'nu seviyor da olamazsın. İlk bakışta yalnızca arzu mümkündür. Çünkü fiziksel çekim arzu için yeterlidir. Ne ki arzu yüce bulunmadığı için aşk gömleğini giyer.

İşte bu gömleği giyip yanan Samanadam'ı Elmas'ın babası bulur. Başkaları da "gerçek bir insanın öldüğünü sanmasın" diye onu gömer. Aradan mevsimler geçer. Bahar gelir. Elmas'ın penceresinin dibinde kalp şeklinde çiçekler açar. Tohumları Samanadam'ın ektiğini öğrenince, Elmas'ın içini suçluluk duygusu sarar. Bu nedenle onu kabul edecektir. Ona bugüne kadar aşk beslemediği, gidişine üzülmediği, özlediğine dair hiçbir işaret vermediği halde, neden? Çok basit: Sırf ne kadar çok sevildiğini anladığı için.

Ne ki Samanadam'ın yandığını öğrenir ve aşkın arabeskten aldığı yardım güçlenir. Derken tesadüf eseri sol kolu olmayan bir gençle tanışır ve aklına Samanadam'ın bir tek sol kolunun küle dönüşmediği gelir. Genç, kolunu çocukken Hacettepe'de, yıldırım çarpan elma ağacının altında kalarak yitirmiştir.

"Demek ki elma ağacına sevgiyle sarılan o sol elim, ağacın altında kalınca toprak olmuş. O toprak saman olmuş; saman, Samanadam olmuş sana gelmiş, sevgisini vermiş, yanmış ama o sevgi dolu sol el ölmemiş."

Kader yan karakterlerle yön bulmaya devam eder. Kedi Hacettepe'deki ağacın tek elmasını delikanlıya getirir. O elma kopan eli, Elmas'sa başkalarının istediği aşkı acının maharetiyle Samanadam/delikanlı ikilisine verir.

Aşkı ararken acıyı da aramayı, bulamayınca yaratmayı öğrenerek büyüdüğümüz, bu yüzden çarpık yaşantılar yarattığımız yetmedi mi? Neden bunu bir de yeni kuşaklara öğretmeye çalışıyoruz? Bence, bu kitabın geride bıraktığı en önemli soru bu.

Savaşma,
Küçük Prens oku!

Tüm dünyada milyonlarca okurun sevgilisi Küçük Prens, Yiğit Bener'in fark yaratan çevirisi ve yazarın orijinal çizimlerini içeren kaliteli baskıları ile şimdi Epsilon'da.

TIKLAYIN, ALIN... kitap365.com

Epsilon
T 0(212) 294 46 00 (pbx) www.epsilonyayinevi.com
/EpsilonYayinevi /EpsilonYayinevi /EpsilonYayinevi

Yetileri hiç böyle bilir miydiniz?

Özlem TOPRAK

Eva Ibbotson'ın anlatısı baştan sona bir hayvan hakları savunusu. Hatta hak da değil, doğrudan hayvanların onuru üzerine sıcacık bir hikâye. Ancak bir canlının varlığını kendinle eşdeğer tutarsan, onu tanıyabilir ve arkadaş olabilirsin.

Ne acayip, değil mi? Varlıkları kanıtlanamamış ama Himayalar'da yaşadıkları varsayılmış yetiler üzerine ne çok film, hikâye var. Ve çoğunda da insanların korktuğu, kaçtığı ama aslında yardımsever iyi yürekli yaratıklar olduğu işlenmiştir. Ben de hep merakla izlemiş ya da okumuşumdur bu tüylü, korkunç, kocaman yaratıkların hikâyelerini. Ve kader bu ya, yine elimde yetilerle ilgili bir kitap var: Altın Kitaplar'dan yayımlanmış "Kar Adamları."

Heyecanla ve merakla okumaya koyuldum. Kesin masalsı bir hikâye bekliyordu beni. Birkaç sayfa okuduktan sonra yazarına takıldı aklım. İlk defa duyuyordum bu ismi: Eva Ibbotson… Kafamda sorular tabii; kimdir, neler yazmıştır, 'Kar Adamları' dışında Türkçeye kazandırılan başka kitabı var mıdır?

Araştırmanın Türkçe ayağı pek zayıf kaldı. Çünkü 'Kar Adamları' dışında Türkçeye çevrilmiş bir kitabına rastlamadım. Kitaplarını araştırırken yazarın hayatı oldukça ilgimi çekti. Doğrusu hayli ilginç bir hayattı onunki ve belli ki hayatı kitaplarını şekillendirmişti.

Yahudi bir ailenin çocuğu olarak Viyana'da dünya gelen Eva Ibbotson, Nazilerin işgali sonrası ailesiyle birlikte İngiltere'ye göç etmek zorunda kalmış. Fizyoloji üzerine eğitim almış ama hayvanlar üzerinde deneyler yapılmasından hiçbir zaman hoşlanmadığından, uzmanlaştığı bu alanı reddetmiş. Sonradan dört çocuğunu yetiştirirken çocukların hayalet, büyücü, cadı, doğaüstü yaratıklara olan ilgisini keşfedince, besbelli ki kendi okumaktan hoşlanacağı kitapları yazmaya koyulmuş. 2010 yılında 85 yaşında vefat eden yazarın, "Kar Adamları"nın el yazmaları oğlu tarafından derlenip ölümünden sonra yayımlanmış. Bu açıdan kitap sanki yazarın hayatta

olanlara bir vasiyeti gibi: "Doğayı ve hayvanları gözetin, çocukların hayal gücüne saygı duyun, hepsinden de öğreneceğiniz çok şey var..."

TANIMAK EMEK İSTER

"Kar Adamları"nda aristokrat bir aileye mensup Agatha Farlinghamla tanışıyoruz. Babasıyla birlikte gittiği Himalaya Dağları'nın tepesinde, bir gece yarısı devasa tüylü bir yaratık tarafından çadırından kaçırılan küçük kız, bizi Yetilerin dünyasına buyur ediyor.

Yeti deyince aklımıza hemen korkunç canavarlar gelir çünkü bütün görsel dünyamız onlara yönelik önyargılarla örülü. İşte Eva Ibbotson bu resmi ters yüz ediyor. Buyur ediliyoruz o hiç tanımadığımız canlıların dünyasına. Ve karısı ölen bir Yeti'yi üç yavrusu için endişeli sıcacık, sevgi dolu, asil ruhlu, cesur bir baba olarak yaşıyoruz bu kez Agatha sayesinde. Küçük kızı kaçırması da yardım ihtiyacından. Nitekim Agatha yıllar boyu Nanvi Dar'daki saklı ve cennet gibi vadide büyük bir emekle, sevgiyle büyütüyor o yavruları ve bir yandan kendisi de dönüşüyor. Bize de o güzel yuvanın tadını çıkarmak kalıyor.

Ibbotson sözünü sakınmayan bir yazar. Korkulan olup da Yetilerin cenneti dış dünya tarafından keşfedilince bu gezegen üzerindeki açgözlülük, hırs, zulüm, iktidar başta olmak üzere pek çok şeye eleştiri getirme fırsatı yakalıyor. Bu açıdan kitap yetişmekte olan çocuklar kadar yetişkinler için de bir uyarı kılavuzu sayılabilir.

Eva Ibbotson'ın anlatısı baştan sona bir hayvan hakları savunusu. Hatta hak da değil, doğrudan hayvanların onuru üzerine sıcacık bir hikâye. Ancak bir canlının varlığını kendinle eşdeğer tutarsan, onu tanıyabilir ve arkadaş olabilirsin. Bu noktada tek eleştirim, yazarın dünya üzerindeki kötülükleri anlatırken "İran ile Türkiye arasına sıkışıp kalmış bir dilim kavuna benzeyen Aslerfan devleti" ve oranın sultanı üzerinden Doğu'ya yönelik oryantalist yaklaşımına. Öte yandan yazar, tutsak oldukları sirkte eziyet gören hayvanları kurtarmaya giden Yetilerin, daha önce hiç tanıyıp görmedikleri hayvanları bilmelerine şaşan iyi huylu yol arkadaşları Con'a verdikleri "Ama onlar bizim kardeşimiz" yanıtıyla, canlıların dayanışma ve direnme gücüne en çarpıcı örneği de sunmuş oluyor. Verilen dersleri alıp almamak ise okura kalmış…

Kar Adamları
Eva Ibbotson
Türkçeleştiren: Özgecan Kunt
Altın Kitaplar, 184 sayfa

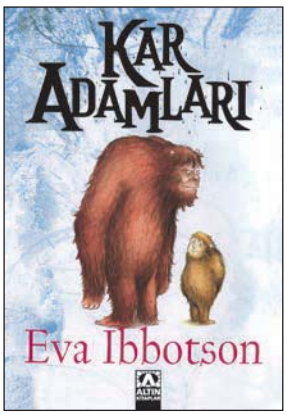

Hikâye başladı ve bitti maalesef!

Ceyhan USANMAZ

Edgar ve Allan iki bedende tek bir çocuk gibiler, belki de tek bir zihne sahip iki çocuk. Bu özellikleriyle sıra dışı olduklarının farkındalar. Üstelik ünlü yazar Edgar Allan Poe onların büyük-büyük-büyük-büyük amcaları!

Yalnızca Amerikan edebiyatının değil, dünya edebiyatının –tartışmasız– en önde gelen yazarlarından biri Edgar Allan Poe. Mesela, yalnızca Amerika'nın ilk kısa hikâye yazarlarından biri olarak değil, dünya çapında modern anlamda korku, gerilim ve polisiye türlerinin de öncüsü kabul ediliyor. Benim de en sevdiğim yazarlardan; Edgar Allan Poe'nun imzasının olduğu hemen her metni okumuş olabilirim. Üstelik elimden geldiğince, dergilerde onun hakkında çıkan yazıları da, hayatı ve eserleri hakkında çıkan kitapları da takip etmeye çalışıyorum. (Eminim sizlerin de böyle özellikle "peşine düştüğünüz" yazarlar vardır!) Dolayısıyla Gordon McAlpine'in yazdığı ve Sam Zuppardi'nin resimlediği *Hikâye Başlıyor* isimli kitabı gördüğümde hiç düşünmeden hemen almıştım, çünkü kapağında "Edgar ve Allan Poe'nun Gizemli Serüvenleri" yazıyordu. Gerçi ilk başta, "Nasıl yani," demiştim, "Edgar 've' Allan Poe mu?"

Hikâye Başlıyor kitabının yayımlanmasıyla birlikte 2013 yılında tanışmıştık Edgar ve Allan Poe kardeşlerle... Kendilerini roket bilimine adamış olan anneleri Irma ve babaları Mal, bir kaza sonucu uzaya fırlatıldıkları ve geri dönüşleri mümkün olmadığı için; onları çok seven Jack Amcaları ve Judith Yengeleri ile birlikte Baltimore'da yaşıyorlar. Ve bir de, henüz bir yavruyken eve getirdikleri kara kedileri Roderick Usher var yanlarında.

12 yaşındaki bu kardeşler ikiz oldukları için birbirlerine o kadar benziyorlar ki çoğu zaman kimin kim olduğunu kendileri bile karıştırıyorlar! Birbirlerine benzemeleri bir yana, büyük-büyük-büyük-büyük amcaları olduğu için, ünlü yazar Edgar Allan Poe'ya da çok benziyorlar. Üstelik yalnızca görünüş olarak değil; büyük-büyük-büyük-büyük amcaları gibi edebiyata düşkünler örneğin. Nefes kesen ve beklenmedik heyecanlara duydukları iştah da ortak noktalarından biri. Ancak bir taraftan da Edgar ve Allan'ın zihinleri, ünlü amcalarından bile tuhaf; birbirlerinin ne düşündüklerini, ne hissettiklerini, ne yaşadıklarını biliyorlar. Diğer bir deyişle, iki bedende tek bir çocuk gibiler, belki de tek bir zihne sahip iki çocuk. Bu özellikleriyle sıra dışı olduklarının farkındalar ve bu onlara belli bir avantaj da sağlıyor; örneğin, zor bir hesaplama yapmak zorunda kaldıklarında –iki zihin aynı anda çalıştığı için– sonuca kolaylıkla ulaşabiliyorlar. Daha da önemlisi, zor durumlarda kaldıkları zaman, kendilerini kurtaracak çıkış yolunu bulurken de çok işe yarıyor. Çünkü bu sıra dışı özellikleri, aynı zamanda başlarına bela açmakta gecikmiyor...

Poe ailesiyle uğraşan kötü niyetli bilim insanı Profesör Perry... "Edgar ve Allan Poe'nun Gizemli Serüvenleri" üçlemesinin ilk kitabı *Hikâye Başlıyor*'da, Edgar ve Allan Poe kardeşlerle birlikte bu kötü kalpli profesörle de tanışmıştık. İkiz kardeşler ne kadar çok mücadele edip zafer kazansalar da profesörün ve yardımcılarının onları rahat bırakmaya niyeti yoktu. Nitekim ilk kitaptan bir yıl sonra, 2014'te yayımlanan ikinci kitap *Tüyler Ürperten Bir Gece Yarısı*'nda da bunu görmüştük. İşte şimdi de, üçlemenin son kitabı olan *Kedi ve Sarkaç* yayımlandı yakın bir zaman önce. Evet, aklımızdaki birçok soru yanıtlanıyor bu üçüncü kitapla birlikte; ikizler yine başlarına açılan beladan kurtulabilecekler mi, anne ve babalarının durumu ne olacak, hep böyle tek bedende iki zihinmiş gibi mi yaşayacaklar?

Hakkında yazılanlardan az çok biliyoruz; Edgar Allan Poe'nun, aslında aile açısından şanssız bir hayatı olmuştu ama eminim, Edgar ve Allan gibi yeğenleri olsaydı onları çok severdi... (Onlarla ilgili biraz daha bilgi almak istiyorsanız, yazarın internet sitesini ziyaret edebilirsiniz; www.gordonmcalpine.net) Ayrıca, bu üçlemenin hiçbir kitabını henüz okumamış olanları da kıskanıyorum; üç kitabı birden, yeniden art arda mı okusam acaba?

Edgar ve Allan Poe'nun
Gizemli Serüvenleri 1
Hikâye Başlıyor
Gordon McAlpine
Resimleyen: Sam Zuppardi
Türkçeleştiren:
Bilge Ceren Şekerciler
Kolektif Kitap, 190 sayfa

Edgar ve Allan Poe'nun
Gizemli Serüvenleri 2
Tüyler Ürperten Bir Gece Yarısı
Gordon McAlpine
Resimleyen: Sam Zuppardi
Türkçeleştiren: Nurcan Başer
Kolektif Kitap
176 sayfa

Edgar ve Allan Poe'nun
Gizemli Serüvenleri 3
Kedi ve Sarkaç
Gordon McAlpine
Resimleyen: Sam Zuppardi
Türkçeleştiren: Nurcan Başer
Kolektif Kitap
206 sayfa

Ya her şey tersine dönerse

Ayşegül Utku GÜNAYDIN

A. Orçun Can'ın anlatısında karşıt değerler arasında gerilim yaşayan, birbirine çok benzeyen ama aynı zamanda çok farklı iki karakterin yaşadığı çatışmayı görüyoruz. İkizlik ve karşıtlık teması "evrende her birimizin bir karşıtı vardır" düşüncesiyle veriliyor.

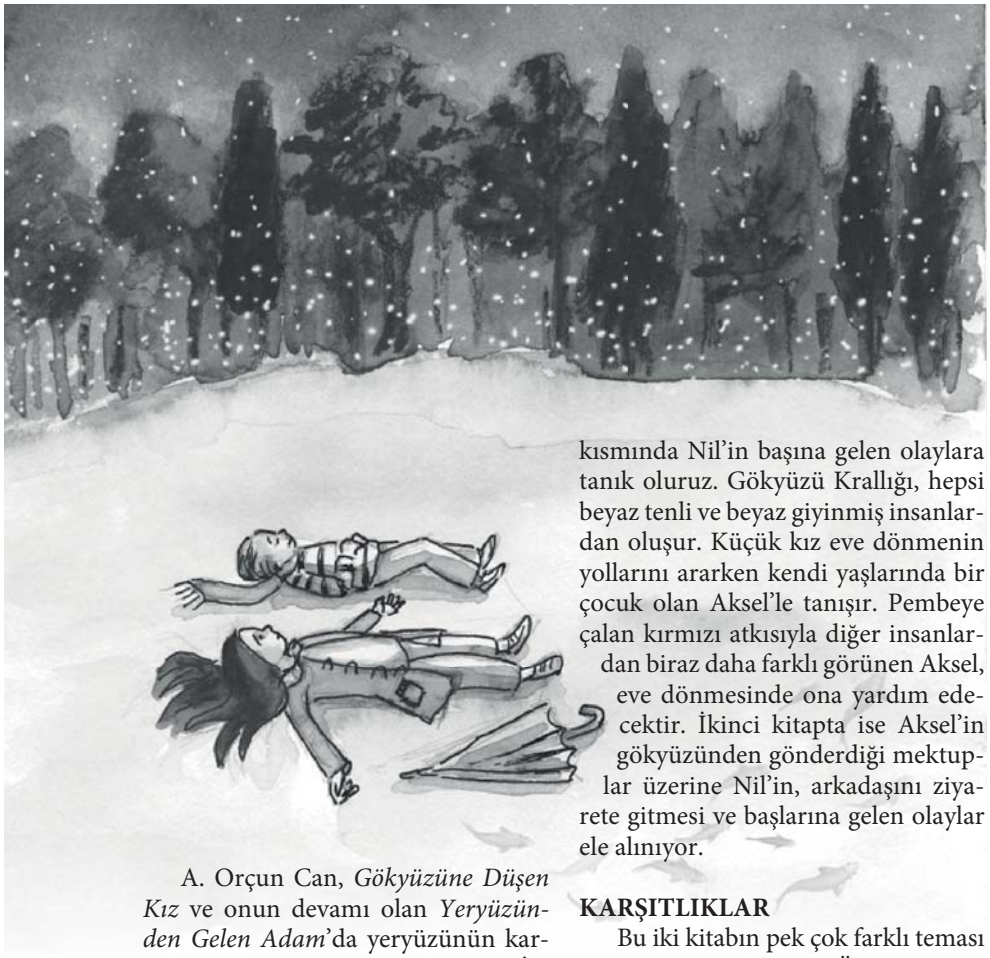

A. Orçun Can, *Gökyüzüne Düşen Kız* ve onun devamı olan *Yeryüzünden Gelen Adam*'da yeryüzünün karşıt ikizi olan bir evren kurguluyor. İlk kitapta Nil, anneanne ve dedesinin yanına yarıyıl tatili için gelmiştir. İki hafta boyunca yapmak istediği üç şey vardır: İkisi her çocuğun sevdiği gibi koşmak ve zıplamaktır. Üçüncüsü ise düşmektir. Nil'in, kendini en özgür hissettiği anlar, koştuğu ve zıpladığı zamanlardır. Düşmek bu sürecin doğal bir parçası olduğu için Nil onu da kabullenmiş hatta bundan zevk almayı öğrenmiştir. Nil, anneannesinin ona panayırdaki tuhaf görünüşlü adamdan aldığı trambolinde zıplarken yavaş yavaş yükselir ve gökyüzüne düşer. Romanın bundan sonraki kısmında Nil'in başına gelen olaylara tanık oluruz. Gökyüzü Krallığı, hepsi beyaz tenli ve beyaz giyinmiş insanlardan oluşur. Küçük kız eve dönmenin yollarını ararken kendi yaşlarında bir çocuk olan Aksel'le tanışır. Pembeye çalan kırmızı atkısıyla diğer insanlardan biraz daha farklı görünen Aksel, eve dönmesinde ona yardım edecektir. İkinci kitapta ise Aksel'in gökyüzünden gönderdiği mektuplar üzerine Nil'in, arkadaşını ziyarete gitmesi ve başlarına gelen olaylar ele alınıyor.

KARŞITLIKLAR

Bu iki kitabın pek çok farklı teması olduğunu söyleyebiliriz. Önyargı, farklılıklar, karşıtlıklar bunlardan bazıları. Ama temelde dünyada bütün renkler vardır mesajını veriyor. Merakı ve hayal gücünü yüceltiyor. "Normal"liğin de insan yapımı bir şey olduğunu ve değişkenliğini vurguluyor.

Düalizm ve hayatın kutupsal yapısından yola çıkarak benlik arayışı ve benlik çatışması gibi konulara da gönderme yapıyor. Karşıt değerler arasında gerilim yaşayan, birbirine çok benzeyen ama aynı zamanda çok farklı iki karakterin yaşadığı çatışmayı görüyoruz. İlk kitapta Gökyüzü Krallığı'na gittiğinde herkes Nil'e tuhaf şekilde bakar. Nil önce hepsi bir örnek beyaz tenli olan bu insanların arasında farklı göründüğü için yadırgandığını sansa da gerçek neden kısa sürede anlaşılır. Nil, Gökyüzü Krallığı'nın prensesi Lin'e çok benzemektedir. Bu durumdan rahatsız olan prenses, Nil'in yakalanıp zindana atılmasını emreder. Nil, bu durumun prensesi neden bu kadar rahatsız ettiğini anlamlandıramaz. Romanda ikizlik ve karşıtlık teması "evrende her birimizin bir karşıtı vardır" düşüncesiyle verilir. Birbirine çok benzeyen ama aynı zamanda çok farklı olan bu eşler bir araya geldiğinde birbirlerini tamamlarlar. Ama kaçınılmaz bir durum vardır ki o da önceden oldukları şeyden çıkmalarıdır. Ve bu her zaman kolay olmayacaktır. Çünkü birleşen her karşıt için aynı sonucu doğurmayacaktır. İyi ve kötü birbirine karıştığında ortaya çıkan şey, artık ne salt iyi ne salt kötü olacak ve bambaşka bir şeye dönüşecektir. Ya da güçsüz ve zayıf olan, güçlünün içinde yok olacak, salt güçlü olanı biraz daha güçlendirecektir.

İkinci kitapta Nil'in dedesi gibi başka insanların da çocukken Gökyüzü Krallığı'na düşebildiklerini ama yaşları ilerledikçe bu yetilerini kaybettiklerini görüyoruz. Bir başka deyişle çocukluktaki masumiyetle karışık, koşulsuz merak duygusu ve hayal gücünü yitirdikçe gökyüzüne düşememeye başlıyoruz. Bunun için sembolik araç ise trambolin. Yani oyun ve hayal gücü.

PRENSESİN KORKUSU

Romanda atmosferi daha canlı kılmak için yapılan betimlemeler ve hoş ayrıntılar yer alıyor. Nil'in gökyüzüne düştüğünde çevresini daha iyi anlayabilmek için dilini değdirerek bulutların tadına bakması gibi. Çocukların etraflarını keşfederken sıklıkla kullandıkları bu yöntemi bir ayrıntı

olarak vermiş Orçun Can. Nil ve Aksel'in aydaki gezintileri ve Gökyüzü Sirki de canlı bir biçimde betimlenmiş. Bu ve bunun gibi hoş ayrıntıların yanı sıra anlatma isteği ve mesajı daha açık verme ihtiyacı bazı noktalarda metni biraz durağanlaştırıyor. Örneğin *"Severek yaptığı bir şeyin sonucundan yakınmanın hiçbir anlamı yoktu öyleyse,"* (10) türünden cümlelere metnin hiç de ihtiyacı olmadığını, bunları zaten satır altında bize verdiğini söyleyebiliriz. Bu bağlamda bir metnin inşa aşamasında eksildikçe ve sadeleştikçe güçlendiğini ekleyebiliriz.

Bir de kutuplar, karşıtını muhakkak kendi içinde barındırdığına göre kişisel olarak Prenses Nil ile bir araya geldiğinde prensesin de bir dönüşüme uğramasını bekledim. Çünkü bu haliyle salt kötü ve sahtekâr bir tip olarak kalıyor, dolayısıyla Nil'in ikizi ve karşıtı olarak çok düz ve ete kemiğe bürünmemiş kalacak. Kitapta prensesin korkusu ile ilgili olarak şu tespit yapılıyor: *"Nil, Prenses senden korkuyor; çünkü sen onun zıddısın. Korkuyor; çünkü bir araya gelirseniz ne olacağını bilmiyor. Belki o kısa çubuk olacak, belki yok olacak, belki sadece seni güçlendirecek. Belki de bambaşka bir şeye dönüşecek. Bir düşünsene, sen buraya geldiğinden beri dikkatleri nasıl üzerine çekiyorsun. Korkuyor; çünkü onun karşıtı, onun yerini alabilir, onu devirebilir, onu ortadan kaldırabilir… Eğer seni zindana atarsa bunu düşünmesi gerekmeyecek."*

Kesin bir yargıya ulaşmak içinse üçüncü kitabı beklemek gerekecek. Kendi adıma bir okur olarak karşıt kutupların bir araya geldiklerinde birbirlerini dönüştürmelerini daha vurucu bir şekilde görmeyi umuyorum.

Gökyüzüne Düşen Kız
A. Orçun Can
Resimleyen: Buket Topakoğlu
Yapı Kredi Yayınları, 132 sayfa

Yeryüzünden Gelen Adam
A. Orçun Can
Resimleyen: Buket Topakoğlu
Yapı Kredi Yayınları, 148 sayfa

ÇOCUK KİTAPLARI UZMANI
tiRtil kids
UNIQ İSTANBUL'DAN SONRA
İNGİLİZCE, TÜRKÇE, FRANSIZCA
ALMANCA ÇOCUK KİTAPLARI VE
EĞİTİCİ KUTU OYUNLARI İLE
ARTIK KANYON'DA!

www.facebook.com/tirtilkids
www.instagram.com/tirtilkids
www.twitter.com/tirtilkids
www.tirtilkids.com

tiRtil kids kitabevi

Mucizeler nerde saklanır?

Suzan GERİDÖNMEZ

Mirjam Pressler çocuğun dünyasını yakından ilgilendiren ebeveyn ayrılığı, taşınma, yalnızlık gibi sorunlara aksiyon kolaylığına kaçmadan, kurgusal ama bir o kadar da sahici bir çocuk duyarlılığıyla yaklaşıyor.

Mucize torbadan çıkar mı? Ülkemizde mucizelerin torba içinde gelmesine alışkın değiliz, doğrusu. Zaten "mucize torbası" deyimi Almanca konuşulan memleketlere ait. Oralarda yaş günü partisi gibi etkinliklere katılan küçük misafirlere, içinde ufak tefek oyuncaklar, renkli şekerlemeler, şirin kalemler türü sürpriz hediyelerin bulunduğu torbalar dağıtmak bir gelenek.

Kime ne çıkacağı önden belli olmaz. Ama ağzı bir kere açıldı mı torbanın içine bakan gözler mutlaka ışıldar. Yani mucizevi güçleri tartışılmaz.

Peki ya söz konusu *Mucize Torbaları* adındaki bir kitapsa? Kapağını kaldırdığımızda aynı sihirli etkiyle karşılaşır mıyız, dersiniz?

USTA BİR YAZAR

Bu soruyu yanıtlamadan önce kitabın yazarını tanımakta fayda var. Çünkü Mirjam Pressler'in çağdaş Alman çocuk ve gençlik edebiyatının mimarları arasında yer aldığını söylemek abartı olmaz. Çocukluğu yurt ve bakıcı bir ailenin arasında geçen, sanat dalında üniversite eğitimi gören, geçimini sağlamak için sayısız meslek icra eden Pressler, yazarlık kariyerine başladığında neredeyse 40 yaşında, 3 çocuklu, bekâr bir annedir. Bu geç başlangıca karşın daha ilk kitabı *Acı Çikolata* ile okurların kalbini ve Oldenburg Çocuk ve Gençlik edebiyatı ödülünü (1980) kazanır. Bunu çocuk edebiyatı alanında verdiği birçok yeni ürün ve içinde Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü'nün (2010) de bulunduğu sayısız ödül izler.

Başta *Anne Frank'ın Hatıra Defteri* olmak üzere birçok önemli eseri Almancaya kazandıran bir çevirmen olarak da tanınan yazarın en karakteristik özelliği, genç kahramanlarının iç dünyasına duyarlılıkla eğilmesi ve onların sorunlarını yine onların gözünden işlemesidir. Heyecana prim vermeyen Pressler'in hikâyeleri genellikle durağan ama bir o kadar da derindir.

KAYGILI BİR ÇOCUK

Mucize Torbaları'nda da hayatın küçük ayrıntılarına büyüteç tutan dingin bir anlatımla karşılaşıyoruz. Kitabın hemen başında dördüncü sınıfa giden Samuel ile tanışıyor, bu düşünceli oğlanın kitap okumaktan ve böcek koleksiyonu yapmaktan hoşlandığını öğreniyoruz. Samuel sessiz ama kendi halinde pekâlâ mutlu bir çocuktur. Ta ki ebeveynlerinin iş değişikliği nedeniyle, onlarla ve kendisinden beş yaş büyük ablasıyla birlikte yaşadığı evden başka bir kente taşınacaklarını öğreninceye dek.

Öyle ya, başka bir kente taşınmak yalnızca eski evin hemen yanı başında bulunan ve Samuel'e böcek koleksiyonu için vazgeçilmez görünen parktan ayrılmak anlamına gelmez. Taşınmak okul değiştirmeyi de beraberinde getirir. Kendini güvende hissettiği çevreden ayrılmak Samuel gibi çekingen bir çocuğa haliyle zor gelir. Aynı süreçte anne ve babasının evliliğinin çatırdadığını gözlemleyen oğlan, annenin evi geçici süreliğine terk etmesiyle iyiden iyiye kaygıya kapılır.

Mucize Torbaları
Mirjam Pressler
Türkçeleştiren: Zeynep Ersözlü
Kelime Yayınları, 176 sayfa

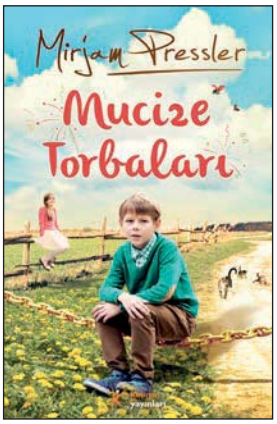

Samuel'in yeni evdeki aşırı sessiz ve hüzünlü haline şahit olan ablası onu, hayattaki her yeni günün sürprizlerle dolu mucize torbalarına benzediği sözleriyle avutmaya çalışır. Dahası bu konuda haklı da çıkar.

TORBADAN ÇIKANLAR

Samuel'in karşılaştığı ilk sürpriz Nicki adındaki bir kız. Nicki evinin bahçesindeki depoya hapsettiği bir kediyi ve onun yeni doğan yavrularını beslemektedir. Samuel, sırrını ve kediyi sahibinden alıkoymasının arkasında yatan gerçek nedeni onunla paylaşan kıza yardım etmeye karar verir. Birlikte kedi yavrularını sahiplendirmeye çalışan iki çocuğun arasında giderek güçlenen, derin bir arkadaşlık şekillenir.

Sınıf ortamına alışması için elinden geleni yapan ince ruhlu yeni öğretmeni bakımından da epey şanslı olan Samuel, ilginç böcek koleksiyonu ve doğa bilgisi sayesinde kısa sürede sınıf arkadaşlarının saygısını kazanır. Çizime meraklı sıra arkadaşı Jakop'la iyi anlaşması Samuel'in yalnızlığından hızla sıyrılmasına yardımcı olur. Üstelik kedi yavrularına yuva arayışı çok geçmeden karşısına, bambaşka bir arkadaşlık kuracağı yaşlı Bayan Dürüst'ü de çıkarır.

Kısacası Samuel'in mucize torbasında saklanan arkadaşlığın gücünden başkası değil. Farklı insanlarla duygusal ve düşünsel paylaşımı deneyimleyen çocuk kendine güvenmeyi öğrenirken, annesinin yokluğunda bir olgunlaşma süreci yaşar.

Kitabın en güzel taraflarından biri, okura bu süreci gerçekten 9-10 yaşındaki bir oğlanın gözünden vermeyi başarması. Ne yazık ki çeviride Almanya'daki farklı okul sistemi gözetilmediği, dolayısıyla da çocuğun seneye liseye gideceği ileri sürüldüğünden, okur başta Samuel'i daha büyük hayal ediyor, doğal olarak da hal ve tavırlarını epey "çocuksu" buluyor. Çeviri ve redaksiyonun aksadığını ve bunun Pressler'in edebi diline de hayli şey kaybettirdiğini kitabın başka pasajlarından da anlıyoruz. Örneğin cinsiyeti cinsle karıştırmaktan kaynaklanan, "Bu da önemli değil. Eskiden kadınlar, 'Doğacak bebeğin cinsi ne olursa olsun, dünyaya geldiğinde altı bağlanır,' derlerdi. Şimdi de ben 'Bebeğin cinsi ne olursa olsun, doğan bebek beslenir,' diyorum." (s. 134) türü hatalı cümleler karşısında irkilmeden edemiyoruz.

EDEBİYAT İYİ GELİR

Ama dönelim bu duyarlı çocuk romanının gönlümüzde yer etmesini sağlayan olumlu taraflarına. Pressler kahramanı Samuel'e kitap boyunca öksüz Remi'nin hikâyesini okutuyor. Bu yolla bir yandan Fransız yazar Hector Malot'un ünlü *Kimsesiz Çocuk* romanına selam dururken, bir yandan da çaktırmadan edebiyatın iyileştirici gücüne vurgu yapıyor. Ne de olsa annesini çok özleyen ve ebeveynlerinin evliliğiyle ilgili belirsizlikle baş etmekte zorlanan Samuel kendi durumunu sürekli Remi'nin yaşadıkları ışığında gözden geçirirken, hikâyeden güç ve moral topluyor.

Çocuğun dünyasını yakından ilgilendiren ebeveyn ayrılığı, taşınma, yalnızlık gibi sorunlara aksiyon kolaycılığına kaçmadan, kurgusal ama bir o kadar da sahici bir çocuk duyarlılığıyla yaklaşan *Mucize Torbaları* da aynı kitap içindeki kitap gibi, benzer süreçlerden geçen küçük okurlar üzerinde sağaltıcı bir etki göstermeye aday. Çünkü edebiyat her yaşa, her halükârda iyi gelir.

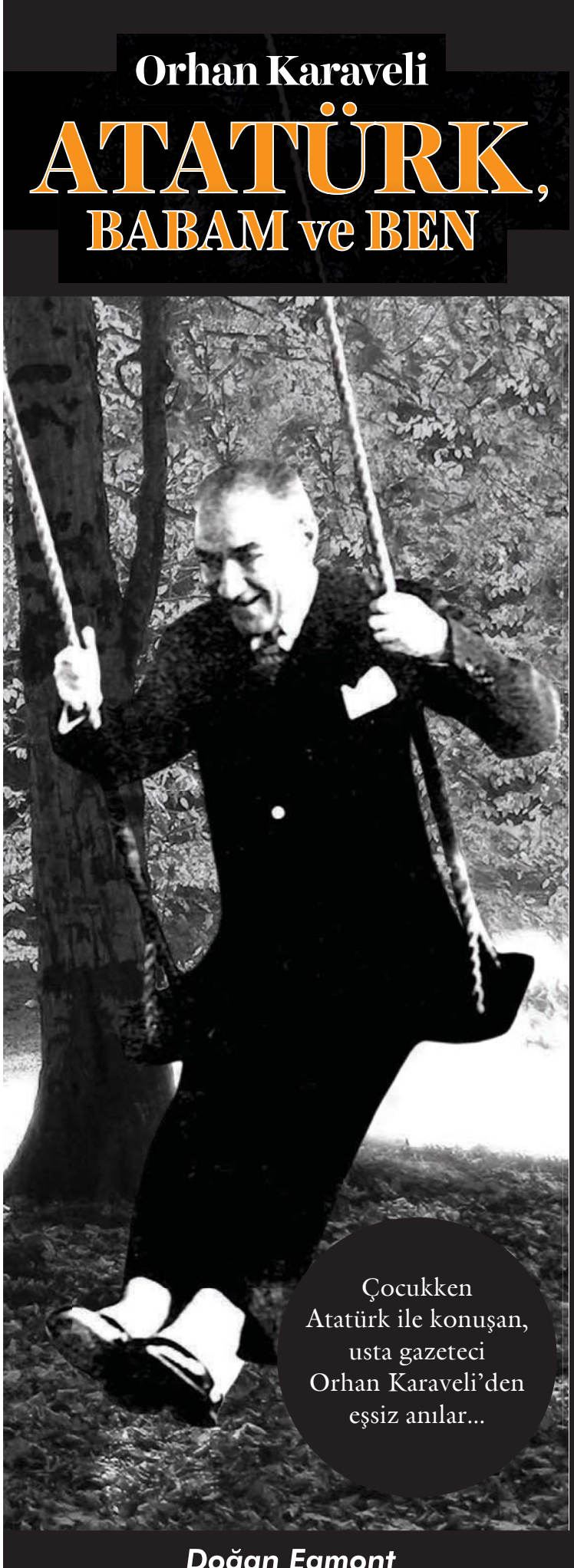

Nick ile Tesla'nın casuslarla dansı

Toprak IŞIK

On iki yaşındasın, peşinde bir casus var. Üstelik bu casus çok yakınında. Nick ile Tesla, en iyi savunma saldırıdır, diyerek casusun peşine düşecek kadar da cesurlar. Peki ya sen?

Biri Nick, öteki Tesla adlı iki kardeş… Tesla, kız olan… Erkek kardeşinden on beş yirmi dakika erken doğmuş. Ablalığını hep belli ediyor. Yaşları on iki… Bir süreliğine amcaları ile birlikte yaşamaları gerekiyor. Amcaları çılgın bir amatör bilimci. Daha da ötesi, ilhamı hiç tükenmeyen, dâhi ve yenilikçi bir mucit. Anne-babaları ise çılgın olmayan iki profesyonel bilimci. Kimse, gözünü böyle insanların yanında açmış Nick ve Tesla'nın bilim dışı faaliyetlerle zaman öldürmesini bekleyemez.

Tahmin edileceği üzere iki kardeş de bilimle ve çılgın icatlarla içli dışlı bir hayat sürüyorlar. Amcalarının yanında bulunmalarının nedeni, anne-babalarının soya fasulyelerindeki inanılmaz gelişmeleri incelemek üzere Özbekistan'a çağrılmış olmaları. Yalnız, bu bilgi çok da güvenilir değil galiba. Kitabın ilk sayfalarında ortaya çıkıyor ki kazın ayağı bir tuhafmış. Soya fasulyelerini incelemeye gönül vermiş iki bilim insanının çocuklarına neden casuslar musallat olsun ki? Casus konusunu, Nick ve Tesla'nın annelerinin gönderdiği telesekreter mesajından öğreniyoruz. Sadece okur değil, çocuklar da tehlikeden bu mesaj sayesinde haberdar oluyorlar. O zaman kitabın adını söyleyelim artık: *Nick ve Tesla'nın Casus Oyunları*…

Nick ve Tesla, amcalarının yanına, yaz okulu tadında birkaç ay geçirsinler diye gönderilmemişler. Orada olmalarının asıl amacı güvenliklerini sağlamakmış. Aslında anneleri mesajında peşlerindeki casusun kim olduğunu da söylüyor ama ne yazık ki kaydın o bölümü yoğun parazit nedeniyle anlaşılamıyor.

On iki yaşındasın, peşinde bir casus var. Üstelik bu casus çok yakınında. Bunu da annenin mesajı birkaç saat içinde telesekreterinden silinince anlıyorsun. Durumun çok ciddi olduğunu kabul etmelisin. Neyse ki Tesla ile Nick paniğe kapılmayacak kadar sağduyulu ve en iyi savunma saldırıdır, diyerek casusun peşine düşecek kadar da cesurlar.

Acaba casus kim? Şüpheliler büyük ölçüde belli. Eve girip çıkanlardan biri olmalı; çünkü başka türlü mesajı silemezdi. Amcalarının Oli adlı ilginç ve sevimli bir stajyeri var. Kendisi bilimsel çalışmalardan çok aşçılık yapıyor. Ajan o olabilir mi? İki temizlikçi kadının da şüpheliler listesinde yer almalarını engelleyecek hiçbir gerekçe yok. Belki de aranan kişi, eve böceklerle mücadele için gelmiş ilaçlamacı Skip'tir. Daha başka şüpheliler de var tabii… Yani Nick ile Tesla'nın işleri zor. Bir sorun da şu: Bulundukları kasabanın tek polisi Çavuş Feiffer çok da becerikli değil. Üstelik amcalarının çılgınlıklarının doğurduğu sonuçlar nedeniyle onun problemleri ile ilgilenmek konusunda derin bir yılgınlık içinde. Bu durumda Nick ve Tesla kendi başlarının çaresine bakmak zorundalar.

Her kuşun etinin yenmediği bilinen bir gerçek. Nick ile Tesla kolları sıvayınca da, onların av ateşine uygun kuşlar olmadıkları hemen belli oluyor. Düşünebiliyor musun, casusu yakalamak için parmak izi bile alıyorlar. Alarm sistemi ve odalarına giren kişinin fotoğrafını çekebilecek gizli bir düzenek kuruyorlar. Tüm bunları hemen hemen her evde bulunan basit araç gereçlerle yapıyorlar. Nasıl mı? Anlatması biraz uzun sürer ama kitabı okuyan herkesin bunları kendi başına becerebilecek hâle geleceği muhakkak.

Şunu da söylemek gerekir ki, Nick ve Tesla'nın tüm uyanıklıklarına rağmen casus da kolay yakalanacağa benzemiyor. Peşine düşenlerin kurduğu tuzaklardan paçasını kurtarmanın hep bir yolunu buluyor. Öyle iki sıçrayıp üçüncüde yakayı ele verecek bir çekirge değil yani. O zaman ne mi oluyor? Bunu öğrenmek için de kitabı okumalı. Sadece şu kadarını söyleyeyim, bu işin üstesinden ancak Nick ile Tesla gelebilir; sonuçta onlar *Casus Oyunları*'nın öncesindeki kitaplarda anlatılan maceralardan yüzlerinin akıyla çıkmış iki akıllı kardeş. Öyleyse keyifli okumalar.

Nick ve Tesla'nın Casus Oyunları
Bob Pflugfelder - Steve Hockensmith
Türkçeleştiren: Oya Şakı Aydın
Kelime Yayınları, 216 sayfa

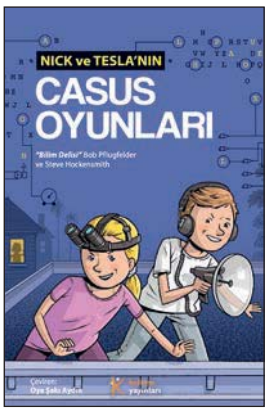

MICHAEL MORPURGO

Issız Adanın Kralı

YEPYENİ BİR Robinson Crusoe HİKÂYESİ!

Kendini ıssız bir adada köpeğiyle bulan Michael, kısa süre içinde başka birinin daha burada yaşadığını fark eder. Adanın zorlu koşullarında hayatta kalmayı öğrenen bu ihtiyar, Kensuke isimli eski bir Japon askeridir. Sıra dışı ikiliyi insan doğasına ait birçok farklı serüven beklemektedir...

* * *

Evrensel konuları dramatik kurgularla işleyen **Michael Morpurgo** bir çocukla bir askerin sıcacık dostluğunu anlatırken kültür ve dil sınırlarının ötesine geçiyor.

Yazarın diğer kitapları:

2004 Whitbread Çocuk Kitapları Ödülü

2004 Carnegie Madalyası

1996 Nestlé Smarties Kitap Ödülü

tudem

www.tudem.com

/tudemyayingrubu

Başka ağaçlar, başka dostlar

Nilay KAYA

Çocuklara her şey yasak: Çorba içerken höpürdetme! Yemek yerken ağzını şapırdatma! Kimseyi taklit etme! Isırma ve tırmalama! Boğuşma, sonra güreşme! Leblebiden de toz yapma! Tabağı yalama! Sakın dil çıkarma! Hepsi de kesinlikle yasak!

1968 yılında yayımlandıktan sonra çocukların kalbini yakaladığı gibi yaraladı José Mauro De Vasconcelos'un *Şeker Portakalı* ve nesillerce okunmaya devam etti, etmekte. Brezilyalı küçük Zeze'nin yalnız ve yoksul hayatına kattığı hayali arkadaşı, bahçedeki şeker portakalı fidanı "Xururuguinho" ve hayali olmayan arkadaşı, mahallenin eksantrik ıssız adamı Portekizli Manuel Valaderes ile kurduğu dostluk sıklıkla rastlanmayacak türdendi. Zeze, bu hayali olan ve olmayan iki dostu sayesinde ailesi ve mahallesi dışında sadece ona ait olan bir dünya kuruyor, çocukluğunun temel evrelerinden birini bu dünyada yaşıyor, büyümeye ve kendini bulmaya giden yolda kalıcı adımlar atıyordu.

1965 tarihli bir Almanca klasiği olduğu halde Türkçeye ilk kez Final Yayınları tarafından yakınlarda kazandırılan, Mira Lobe'nin *Elma Ağacında Bir Büyükanne* adlı kitabı, *Şeker Portakalı*'yla benzer bir adı ve benzer bir temayı taşıyor. Ne var ki Zeze'nin yoksullukla, fiziksel ve ruhsal şiddetle örülü yürek burkan hikâyesinin aksine, hayata gülümseyerek bakan bir hikâyesi var. Kitabın kahramanı Andi, Zeze gibi erkenden acıyla tanışmıyor ama sahip olduğu ağaçtaki hayal arkadaşı ve her çocuğun sahip olamayacağı hayali olmayan arkadaşı sayesinde dış dünyasıyla yeni bir ilişki kurmayı, dostluğun yepyeni bir biçimini öğreniyor.

Andi, onu çok seven ve ona çok iyi davranan bir ailesi olduğu halde, biraz yalnızlık çeken bir çocuk. Okuldaki en yakın diyebileceği iki arkadaşıyla vakit geçirmeye kalktığında, zaman zaman onların büyükanneleriyle plan yapmaları nedeniyle, bu girişimi olumsuzlukla sonuçlanıyor. Amerika'dan gelerek kimselerde olmayan oyuncaklar getiren, torunuyla lunaparka giden büyükanneleri duydukça, arkadaşlık edebileceği bir büyükannesi olmadığı için çok hayıflanıyor. Kendisi gibi büyük kardeşlerinden kalan ya da mağazalarda satılan şapkaları giymek yerine büyükannelerinin ördüğü şapkaları giyen arkadaşlarına gıpta ediyor.

Her iki büyükannesi de o doğmadan önce ölmüş olduğu için bu gerçeği kabullenişi, evlerinin önündeki elma ağacında geçirdiği zamanlarda ortaya çıkan hayali bir büyükanneyi beraberinde getiriyor. Bu büyükanne öyle eğlenceli ki geçmiş zamanlardan kalma süslü ve komik kıyafetler giyiyor, sirk yöneticiliği yapan mucit babasının elinden çıkma otomatik şemsiyeli arabasıyla geziyor, lunaparkta her oyuncağa binip sosis üstüne pamuk şekeri yiyebiliyor, denizlere açılarak Hindistan'da kaplan avına gidebiliyor... "*Çocuklara her şey yasak: Çorba içerken höpürdetme! Yemek yerken ağzını şapırdatma! Kimseyi taklit etme! Isırma ve tırmalama! Boğuşma, sonra güreşme! Leblebiden de toz yapma! Tabağı yalama! Sakın dil çıkarma! Hepsi de kesinlikle yasak!*" dizeleriyle başlayan şiirini, ağzını şapırdata şapırdata çorbasını içerek okurken, Andi için bütün yasakları kovalıyor.

Hayaller dünyasının sonu yok... Oysa Andi'nin hayatına öyle birisi giriyor ki, "ötücüleri" ve "yüzücüleri" dediği hayvanlarıyla, Andi'nin tabiriyle "rümatizmasıyla" yaşayan, Andi'ye gülümsemeyi, hikâyelerin keyfini, çoraptan kumbara yapmayı öğreten bu gri saçlı kadın hayatın en az hayaller kadar güzel olabileceğini, hayallerin ise vazgeçilmez olduğunu gösteriyor. Mira Lobe'nin daimi çizeri Susi Weigel'in sadeliği ölçüsünde şahane çizimlerinin eşlik ettiği *Elma Ağacında Bir Büyükanne*, biri "hafta içi büyükannesi", diğeri "hafta sonu büyükannesi" olan iki arkadaşın üzerinden, Andi ve bizlere benzersiz, beklenmedik dostlukların ve hayal dünyasının sınırlarının yaşama yaşam katma gücünü eğlenceli bir macerayla sunuyor. Zeze'nin ve Andi'nin ağaçlarıyla büyüyen çocuklar yaşama renk ve anlam katabilir, dedirtiyor; yabancılar, yabancı ağaçlar sadece birer ağaç olmaktan çıkıyor.

Elma Ağacında Bir Büyükanne
Mira Lobe
Resimleyen: Susi Weigel
Türkçeleştiren: Genç Osman Yavaş
Final Kültür Sanat Yayınları, 143 sayfa

Kahraman berber mutsuzluğa karşı

M. Banu AKSOY

Çiğdem Kaplangı kitabında çocuklara çok önemli bir şey öğütlüyor: Bakış açısını değiştirebilmek. Sorunları kanıksayıp aynı yılgınlıkla yaşamaya devam edip mutsuzluğu kabul mü edeceğiz? Yoksa mutsuzluğa çözüm bulmak için hareket mi geçeceğiz?

Hiç gülmediğiniz bir gün oldu mu? Sabah gözünüzü açarsınız ve o çok sevdiğiniz güneş ışıklarının o gün odanıza uğramadığını görürsünüz. Yataktan kalkmak tam bir eziyettir. Yorganı bin bir çabayla sıyırıp atsanız bile ayakları yataktan aşağı salmak işkence gibidir. Üzerinize çöken o miskinlik, bıkkınlık halini silkip atamazsınız. Hani diyelim ki bunu başardınız, o ayakları terliklerin içine sokmak (hem de ikisini birden!), banyoya kadar sürünmek (ki sudan karaya evrilen canlılar bile sizden daha şevklidir sürünme konusunda) büyük çaba ister. Evin dışında da işler çok iyi değildir. Yer gök gridir. Ah şu güneş! Bir de inadı tutar da günler boyu bulutların arkasına saklanırsa, mutsuzluk hissi üstünüze iyice yapışıp kalır. Size bir haberim var: Bilim insanları buna "mevsimsel depresyon" diyor. Evlerden ırak! Özellikle Kuzey ülkelerinde çok yaygın olan bu durumun tedavisi ışık. Sonbahar ve kış aylarında bu dertle sık sık karşılaşıyorsanız merak etmeyin, geçecek. Şunun şurasında bahara ne kaldı?

Peki ya bu mutsuzluk hissi tüm hayatımıza egemen olsaydı? Sadece biz değil, ülkedeki her insan mutsuz, bezgin ve yorgun olsaydı? Hiç çekilmez, değil mi? Ne var ki Kuzey Krallığı'nın halkının yaşadığı tam olarak buymuş. Kralı Sulusepken düşünüp duruyormuş. Ülkede refah yerli yerindeymiş. Yiyecek içecek bolmuş; insanların başlarını sokacakları birer evi varmış; hastalık yokmuş. Ama herkes mutsuzmuş. Kral gözyaşları akıta akıta mutsuzluğa bir çare aramaya başlamış. Ülkenin dört bir yanına haber salmış; bilginler, büyücüler, falcılar gelmiş. Çözüm önerisi ise hiç umulmadık birinden, Berber Çatlakayna'dan gelmiş. Mutluluğun anahtarının güneşte olduğunu söyleyen berber, güneşin ışınlarını ülkeye çekmek için sıra dışı bir yöntem önermiş ve uygulamaya koyulmuş.

Çiğdem Kaplangı'nın yazdığı, Emine Bora'nın resimlediği "Kahraman Berber Mutsuzluğa Karşı", Yapı Kredi Yayınları Doğan Kardeş kitaplığının "Daha Güzel Bir Dünya İçin" serisinden çıktı.

Çiğdem Kaplangı kitabında çocuklara elbette depresyonun tanımı yapmıyor. Ancak çok önemli bir şey söylüyor: Bakış açısını değiştirebilmek. Sorunları kabul edip aynı yılgınlıkla yaşamaya devam edip mutsuzluğu kabul mü edeceğiz? Yoksa mutsuzluğa çözüm bulmak için hareket mi geçeceğiz? İşin kilit noktası da tam olarak burası. Kralın içinde bulunduğu durumdan çıkmak için verdiği mücadele ve diğerlerinin verdiği katkı hiç de azımsanmamalı.

Çocukluğu çeşitli ülkelerde geçen ve farklı kültürleri tanıyan Çiğdem Kaplangı, psikoloji eğitimi almış. Üniversite yıllarında Latin Amerika edebiyatıyla ilgilenen, reklamcılık yapan, çeşitli dergiler için yazılar yazan Kaplangı, reklam ve şarkı sözü yazarlığı da yapmış. Kitaplarında dostluk, sevgi, umut gibi temalar kullanan yazarın tüm kitaplarını birleştiren ana unsur ise müzik.

İlk kitabı "Aramızda Beyaz Bir Çizgi"de birbirine dargın iki kenti küçük bir kızın söylediği şarkılar barıştırıyor.

"Bozuk Müzik Kutusu" karanlıktan korkan çocukların uyumasına yardım eden müzik kutusunu tamir etmek ve oğluna nihayet güzel bir uyku uyutmayı isteyen bir babanın öyküsünü anlatıyor. "Yıldız Kuşu"nun başkahramanı ise şarkılarıyla insanlara yardım eden, yıldız tozundan mamul bir dostluk kuşu. Kitaplarında müziği mutluluğa eşdeğer kılan Kaplangı, "Kahraman Berber Mutsuzluğa Karşı"da da bu kuralı bozmamış:

Kahraman Berber gelince
Güneş açtı içimde
Kuzeyde, kuzeyde
Kahkahalar çınlıyor bak dinle.

Kahraman Berber Mutsuzluğa Karşı
Çiğdem Kaplangı
Resimleyen: Emine Bora
Yapı Kredi Yayınları, 52 sayfa

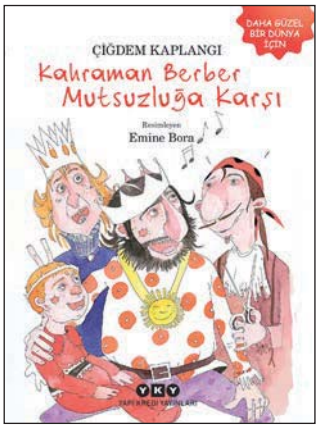

Kitap Etkinliği

Nilay YILMAZ

Ben kimim?

Okumayı teşvik eden, kitaba merak uyandıran kitap etkinliklerine yer vermeye devam ediyoruz.

Yaş grubu: 9+ yaş

Malzeme: Kitaptaki karakterlerin isimlerinin yazılı olduğu küçük kâğıtlar ve büyük kâğıtlar, rehber soruların yer aldığı formlar, tişört kalıpları (tercihen), numaralandırma etiketleri

Süre: 2 + 1 ders saati

Kazanımlar: Karakterleri tanır. Karakterlerin özelliklerinin soyut ve somut ifade biçimlerini düşünür. Bir karakterin aynı özelliğinin farklı biçimlerde ifade edilebileceğini fark eder. Aynı karakterin farklı biçimlerde anlatabileceğini fark eder. Nesneler/varlıklar arasında ilişki kurarak anlamlı bir bütün oluşturur. Olayları, karakterleri, duyguları ve temaları anlatan ipuçlarını inceleyerek bunları öyküyle ilişkilendirir. Soyut ve somut ipuçlarından yola çıkarak tahminde bulunur. Düşüncelerini yaratıcı yollarla ifade eder.

Ön Çalışma: Bu çalışma sınıfça okunan bir kitap ya da her öğrencinin bireysel okuduğu bir kitap için ödev ya da proje çalışması olarak uygulanabilir. Eğer bütün grup aynı kitabı okuduysa, küçük kâğıtlara kitapta geçen karakterlerin isimleri yazılır (Her karakterin en az 3 kez yazılması oyunu daha eğlenceli ve zor kılacaktır). Çocuklardan bir kâğıt seçmeleri istenir. Seçtikleri kâğıtta hangi karakterin isminin yazdığını söylemezler. Bir sonraki aşamada çocuklardan bu karakterin kim olduğunu anlatan bir tişört tasarlamaları istenir. Seçtikleri karakterin özelliklerini, başından geçen olayları, onun duygularını, tepkilerini, nelerden hoşlandığını vb. ayrıntıları düşünürler. Bu tişörtte karakterle ilgili ayrıntılara dair sembollerin, renklerin, şekillerin, resimlerin vb. olması gerektiği anlatılır. Bir sonraki derse çocuklar tasarlayacakları tişörtte neler olacağını düşünerek gelirler. Gerekirse evde resimleri, şekilleri vb. hazırlayabilirler. Bu ön hazırlık aşamasında çocuklara rehber soruların verilmesi onların neden-sonuç ilişkilerine dair düşünmelerine, tasarımlarını yaparken bağlantılar kurmalarına yardım edeceği için önemlidir. Böylece çocuklar hem kitaptaki ayrıntıları gözden geçirip hangileriyle karakteri en iyi anlatacaklarını düşünürler hem de bunları nelerle ifade edebileceklerine dair bağlantılar kurarlar.

Rehber sorular:

-Karakterim neleri seviyor? Bunu en güzel nasıl anlatabilirim?

-Bu renk/şekil/sembol karakterimin hangi duygusunu anlatıyor? Bunu ne zaman hissetmişti?

-Bu şekiller/desenler/resimler/sözcükler karakterimin başına gelen ya da onu etkileyen hangi olayı simgeliyor/anlatıyor?

-Tasarlayacağım tişörtün rengi ne olmalı? Karakterim hangi renkleri seviyor olabilir? Bunu nasıl anladım?

-Karakterim en çok hangi tür müzikten hoşlanıyor olabilir? Bunu nasıl anladım?

Uygulama: İlk derste çocuklar ön hazırlık aşamasında düşündükleri ayrıntıları tişört şeklinde kesilmiş kâğıtlara (kalıplara) aktarırlar. Tişört tek taraflı ya da arkalı-önlü tasarlanabilir. Çocuklar karakterleriyle ilgili neyi nasıl anlatacaklarını rastgele değil, kurguya ve öyküdeki ayrıntılara göre seçerler. Bu aşamada hangi karakter üzerinde çalıştıklarını diğerlerine hâlâ söylememiş olmaları önemli. Tasarım çalışması ilk derste tamamlanamazsa evde de devam edilebilir.

Tasarlanmış tişörtler bir sonraki derste yere dizilir. Her tişörte bir numara verilip bu numara bir etiketle tişörte yapıştırılır. Kitaptaki karakterlerin isimlerinin yazılı olduğu bir form dağıtılır. Sessizce dolaşarak tasarımlara bakmaları ve o tasarımın hangi karaktere ait olduğunu düşünüyorlarsa ona ait numarayı formdaki karakter isminin altına yazmaları söylenir. Çocuklar forma kendi isimlerini de yazdıktan sonra formlar toplanır.

Daha sonraki aşama tişörtler üzerinden ilerleyen bir tahmin çalışmasıdır. Çocuklardan biri tasarladığı tişörtü yerden alarak öne çıkar. İsterse oturabilir, isterse tişörtü kendi bedenine sabitleyerek ayakta durabilir. Diğerleri ona sorular sorarak o tişörtün hangi karaktere ait olduğunu bulmaya çalışırlar. Bunlar evet-hayır soruları şeklinde ya da en fazla bir sözcükle yanıtlanabilecek biçimde sorulmalıdır. Örneğin; çocuklar "sarı renk hastalığı mı anlatıyor? Bu desen bir kuş mu, neyi simgeliyor? Bu karakterin en çok sevdiği şey yüzmek mi? Bu şekiller kitaptaki şu olayı mı anlatıyor?" vb. sorularla karakterin kim olduğunu anlamak için sorular sorduklarında yanıtlar tek sözcüğü geçmemelidir.

Sınıftakilerden her beş sorudan sonra bir tahmin yapmasını istemek oyunu daha akıcı kılar. Böylece çocuklar tahminde bulunmadan önce

her ayrıntıyı birbiriyle ilişkilendirmek zorunda kalır. Sınıfa toplamda 2 ya da 3 tahmin hakkı verilirse, çocuklar gereksiz tahminlerde bulunmaz, ellerindeki verilerden yola çıkarak akılcıl düşünmeye çalışırlar.

Anlatıcı ancak sınıftakiler doğru tahminde bulunduktan sonra konuşabilir ve bu aşamadan sonra tasarımındaki ayrıntıları öyküyle gerekçelendirerek uzun cümlelerle açıklayabilir. Eğer sınıftakiler 3 tahminde bulundukları halde hâlâ doğru yanıtı bulamamışsa, anlatıcı çocuk anlattığı karakterin kim olduğunu söylemeden öncelikle tasarımındaki ayrıntıları anlatır. Böylece bu açıklamalara dayanarak sınıftakilere son bir tahmin yapma hakkı daha verilir. Oyun aynı şekilde birkaç çocuğun karakterini anlatmasıyla devam eder. Daha sonra bütün karakterlerin isimlerinin yazılı olduğu kâğıtlar yere dizilir. Tasarımlar karakter isimlerinin altında gruplanır. Böylece her karakterin en az 2-3 farklı biçimde yorumlanmış olduğu görülür. Her karakterdeki aynı ya da farklı özelliklerinin nasıl ifade edildiğine bakılır.

Oyunun anlatı-tahmin kısmı bittikten sonra, çalışmanın formlarla yapılan diğer tahmin bölümüne geçilir. Herkese kendi formu dağıtılır. Her karakterin yerde gruplanmış şekilde duran farklı yorumlardaki tişörtlerine bakılır. Böylece her çocuk aynı karakter için kaç tane farklı tasarım yapıldığını görme fırsatı bulur. Çocuklara yerdeki gruplamaya bakarak kendi formlarını değerlendirmeleri söylenir. İstenirse akran değerlendirmesi de uygulanabilir. O zaman herkes kendi formunu değil de arkadaşının formunu değerlendirir. En sonunda herkes toplamda kaç doğru tahminde bulunduğunu saptar.

Bu etkinlik karakterleri derinlemesine anlama, yorumlama ve anlatma çalışmasının yanı sıra olay örgüsü ve olaylar üzerine düşünmeyi de kapsar. Neden-sonuç ilişkilerinin kurguya bağlı olarak gerekçelendirilmesi yarı açık bir çalışmayken, bu bağlantıların kurulması ve bunların ifade edilmesindeki yorum özgünlüğü açık uçlu bir çalışmadır.

Bu uygulama hem okuma-anlama becerilerini ve neden-sonuç ilişkilerini değerlendirme hem de yaratıcı düşünme becerilerinden "akıcılık", "detaylandırma" ve "esneklik" bileşenlerini geliştirme çalışmalarını içerir. Çalışma, tasarımda kullanılan sembollerin, desenlerin farklılığı ve özgünlüğü üzerine ek bir uygulamayla da desteklenirse yaratıcı düşünmenin "orijinallik" bileşeni de aktif olarak uyarılmış olur.

Tasarıma zaman ayırmanın mümkün olmadığı durumlarda ise aynı çalışma farklı bir şekilde de uygulanabilir. O zaman eğitimci, öykü karakterlerini ve kurgudaki olayları temsil edebilecek renk kartlarını, gerçek nesneleri/oyuncakları, dergilerden kesilmiş resimleri ya da öyküyle ilgili anahtar sözcükleri bir kâğıda yazarak bütün malzemeleri ortaya koyar. Herkes bunlar arasından seçeceği şeylerle kitaptaki bir karakteri sırayla anlatmaya çalışır. Diğerleri de onun kim olduğunu tahmin eder.

Doğan GÜNDÜZ

Olmayan zamanlar, olmayası sınırlar

Maya'nın diğer canlılarla konuşmalarında arıların ne kadar üstün bir millet olduğunu vurgulaması, vatanına bağlılığı ve onu yüceltmesi Maya'yı milliyetçi ve hatta ırkçı denebilecek bir roman kahramanına dönüştürüyor.

On yıllar boyunca zaman ölçüm istasyonu olarak hizmet vermiş ama şimdi bildirdiği zamanın hoyratlığıyla restorana dönüştürülmüş bir muvakkithanenin avlu duvarına sererdi kitaplarını. Sanki muvakkithaneye göz kulak olmak için gelmiş bu kitap satıcısının ne zaman orada tezgâh açmaya başladığını hiç fark etmemişim. Sergilediklerinin hepsi özenle derlenmiş bir koleksiyonun nadide parçalarıydı. Adı Ali'ymiş. Kendi kütüphanesindeki kitapları satıyormuş, işsizlikten. "Buyurun bir çay içelim," davetini istemeden de olsa hep karşılıksız bırakırdım. Çünkü her seferinde ya bir yere yetişiyordum ya da hiç zamanım yoktu. Bu yüzden kitaplar üzerine, hayat üzerine ayaküstü sohbetlerimizin keyfi hep yarım kalırdı.

Bir gün kızımla yanından geçerken yine sohbete daldık. Ali kızımın kitap okumaktan çok çizgi film izlemeyi sevdiğini, hele hele Arı Maya'ya bayıldığını öğrenince sergideki kitaplarından birini, Arı Maya'yı alıp ona hediye etti.

Waldemer Bonsels'in yazdığı Arı Maya, 1912 yılında Almanca olarak basılmış. Ülkemizde ise ilk kez Arap Harfleriyle 1927 yılında, daha sonra da 1932 yılında Latin harfleriyle tab'edilmiş. 1932 baskısının içinde 11 tane renkli resim var.

Her gün akşama kadar bal toplamak zorunda olmanın endişesini yaşayan, "ben sevinç için şerafet için doğdum" diye düşünen Arı Maya, petekten uçtuğu ilk gün bir daha geri dönmez. İçinde güzellikler, bir o kadar da tehlikeler barındıran çayırda yaşamaya başlar. Dünyada ne çok başka hayvanlar olduğuna şaşar. Gül böceği Pepi'nin gülden evine konuk olur. Tanıştığı mavi sinek Hans Kristof ile sohbet ederken, onun bir yusufçuk tarafından yakalanıp çatır çutur yenilişini dehşetle izler. Gübre böceği Tugo'nun ağustos böceği İfi'ye aşkını dillendirişine kulak misafiri olur. Şakacı çekirge karşısında "eşekarısı değil bir balarısı olduğunu" ırkına güzellemeler yaparak savunur. Oda sineği Pik'ten merak ettiği insanlar hakkında birçok bilgi edinir. "Vatansız ve dinsiz hırsızlardan mürekkep bir milletin" üyesi olan örümcek Tekla'nın ağına düşer. Neyse ki dostu Tugo'nun yardımıyla kurtulur. Kabuk böceği Fridolin'den bir ağaçkakan dilinin nasıl da yapışkan ve ölümcül olduğunu öğrenir.

Özgürlük sarhoşu Maya bir gün çayırda dolaşırken balarılarının ezeli düşmanı eşekarılarının eline düşer. Tutsaklığı sırasında vatanına eşekarılarının saldıracaklarını öğrenir. Bir yolunu bulup kaçarak peteğine döner ve Arı Beyini uyararak önlem almalarını sağlar. İki taraf arasında kıran kırana, "kahramanca" geçen savaşı saldırıya hazırlıklı olan balarıları kazanır.

Böylece Maya'nın merakının, yeni şeyleri bilmek isteyişinin, gençliğinin heyecanıyla çıktığı yolculuk tamamlanır. Roman, Maya'nın edindiği "tecrübe ve malumatı" milletine öğretmesi, petekte yüksek mevkilere gelerek peteğin/düzenin bir parçası olmasıyla sona erer.

Genel olarak bakıldığında sevimli bir arının başından geçenler gibi görünen Arı Maya romanı, gerçekte "vatan ve umum" için kendini feda etmenin kutsandığı bir metin. Maya'nın diğer canlılarla konuşmalarında arıların ne kadar üstün bir millet olduğunu vurgulaması, terk etmesine rağmen vatanına bağlılığı ve onu yüceltmesi Maya'yı milliyetçi ve hatta ırkçı denebilecek bir roman kahramanına dönüştürüyor.

Kitabı bitirdiğimde aklıma birinci veya ikinci paylaşım savaşlarında ülkelerinin sınırlarını korumak ya da sınırlarını genişletmek üzere cephede savaşırken ölen askerlerin kaç tanesinin çocukluğunda bu kitabı okumuş, bundan etkilenmiş olabileceği sorusu takılıyor? Bu askerler, uğruna can verdikleri sınırların kaldırılması için bugün torunlarının çabalarını görseler acaba ne düşünürlerdi?

Yarın mutlaka hem teşekkür etmek hem de kitap üzerine tartışmak için vicdani retçi olduğunu sohbetlerimizden bildiğim Ali'ye uğramalıyım. Bu kez birlikte çay içme teklifini ben yapacağım.

Ne yazık ki Ali o gün gelmiyor, sonraki gün de bir sonraki gün de hiç gelmiyor. Muvakkithane avlusunun duvarı kitapsız kalıyor.

Bir kez daha anlıyorum; artık muvakkithanelerde zaman değil birbirimize bir parçacık olsun ayıramadığımız zamanın utancı ölçülüyor.

Arı Maya ve Başından Geçenler
Valdemar Bonsels'den nakleden
Nihat Âdil
Devlet Matbaası, İstanbul, 1932
140 sayfa

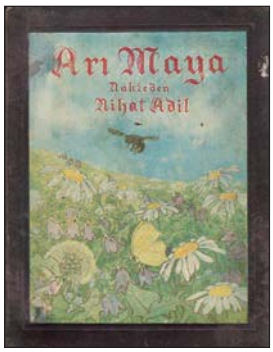

Bana masal anlatma, şipşak hikâye anlat!

"Halkın yazarı" olarak da tanınan edebiyat öğretmeni Bernard Friot'dan mizahi ögelerle süslü, okumayı sevdiren şipşak hikâyeler...

ZİHİN AÇICI ANLATIM DİLİ

SÜRÜKLEYİCİ OLAY ÖRGÜLERİ

EĞLENCELİ SÖZCÜK SEÇİMLERİ

SIRA DIŞI KARAKTERLER

tudem

www.tudem.com
/tudemyayingrubu

Sams'ın Maceraları dizisinin sevilen yazarı **Paul Maar**'dan sizleri gülmekten yerlere yatıracak yepyeni bir hikâye!

yeni

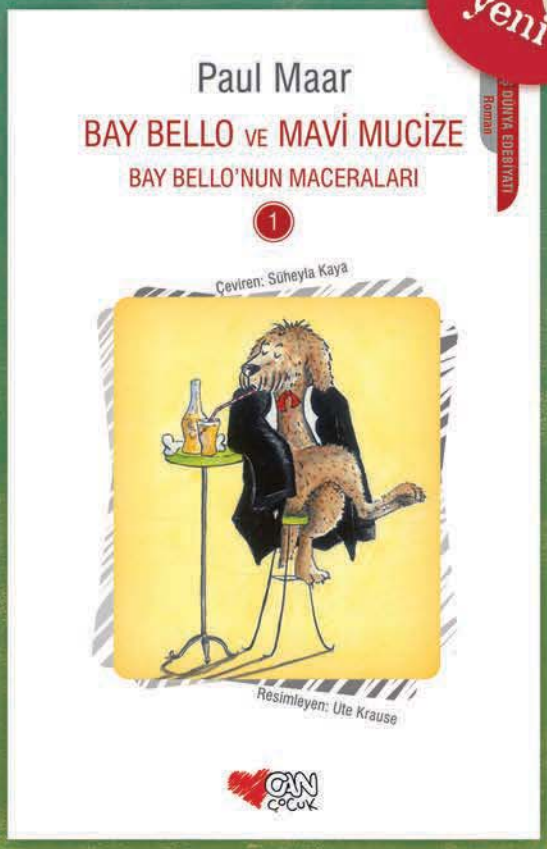

Alman çocuk ve gençlik yazınının önemli isimlerinden Paul Maar'ın çocuk edebiyatına armağan ettiği *Sams'ın Maceraları* serisi Almanya'da bir milyon okura ulaşmış, sinemaya uyarlanmış, adına bir de kukla tiyatrosu yapılmıştı. Yazar, başta Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü olmak üzere pek çok prestijli ödülün sahibi. Yazarın yeni kitabı *Bay Bello ve Mavi Mucize* ile yine okurken kahkahalara boğulacağınız harika bir seri başlıyor!
Söylemedi demeyin!

CAN ÇOCUK

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com
facebook.com/cancocukcom
twitter.com/Can_Cocuk
instagram.com/cancocuk/